

Explotació del Fitxer General d'Entitats Ciutadanes

Una primera
exploració

Ajuntament de
Barcelona

Autor:

David Palomera Zaidel

Adreça electrònica: dpzaidel@gmail.com

Telèfon: +34 699 951 867

Encarregat per:

Direcció del Servei d'Acció Comunitària

Agraïments

A l'equip de la Direcció del Servei d'Acció Comunitària, per l'oportunitat de poder participar en l'elaboració d'una eina que pugui servir per enfortir el teixit associatiu de la nostra ciutat en una època de grans reptes socials. També agraïments a en Ramon Canal, director del Gabinet Tècnic de Programació, per la valuosa informació sobre participació. Per suposat, tots els errors i omissions de l'estudi són responsabilitat de l'autor.

Resum executiu

Aquest estudi és una primera explotació del Fitxer General d'Entitats Ciutadanes ("Fitxer", a partir d'ara) que té com a objectiu avaluar-ne la capacitat per interpretar la realitat associativa de la ciutat de Barcelona i servir com a eina per a l'Ajuntament de Barcelona per guiar el suport a l'associacionisme i als projectes d'acció comunitària. L'estudi pretén tenir un valor descriptiu sobre el que ens diu aquesta base de dades a fi que els actors i les persones que estudien el teixit associatiu barceloní puguin valorar la utilitat del Fitxer i nodrir-lo durant el seu procés continu d'actualització. Així, aquest estudi és una invitació a l'entorn associatiu a participar en la seva construcció. Tanmateix, i amb l'ajuda d'altres fonts de dades externes del Fitxer, de les de subvencions ordinàries i de les enquestes de participació, s'ha volgut avançar en l'anàlisi de dades i generar preguntes més que respostes, i així motivar tant per aplicar millores en el Fitxer com a eina de treball com per propiciar investigacions futures.

El Fitxer té inscrites 5.432 entitats ubicades a Barcelona, de les quals el 88% són associacions. El 20% no hi han registrat cap adreça electrònica, telèfon o URL. No trobem grans diferències en la distribució d'entitats per districtes en comparació amb el Panoràmic 2017, mentre que l'estudi per tipologia ens mostra que una quarta part de les entitats són culturals i, si hi afegim les d'educació i formació i les esportives, s'arriba al 50% del total de les entitats del Fitxer. Territorialment, es reparteixen de forma desigual pels barris, amb una majoria d'entitats sobretot als barris de Ciutat Vella, la Dreta de l'Eixample i la Vila de Gràcia (barris dins de l'eix que anomenem *nord-oest al centre*), seguits després per altres barris del centre de la ciutat, així com Sants, el Poblenou i Sant Andreu. No obstant, si mirem la densitat per habitant, molts barris del centre es troben per sota la mitjana de la ciutat, que és de 3,3 entitats per cada 1.000 habitants, mentre que molts barris més perifèrics s'hi troben molt per sobre.

La distribució geogràfica per tipus d'entitat, a través de mapes de calor, mostra que algunes categories es troben força distribuïdes pel territori, a vegades degut a les seves característiques (com les AMPA), si bé els barris de l'eix nord-oest al centre i el barri de Sants destaquen per atraure entitats de tipologia molt diversa, tot i tenir fortes concentracions d'alguns tipus concret, com és el cas de les veïnals i de promoció de la ciutadania activa a Sants. Les subvencions de convocatòria ordinària de l'Ajuntament han crescut en els darrers anys i, entre el 2011 i el 2018, s'han atorgat 98 milions d'euros a entitats inscrites al Fitxer. Aquestes subvencions s'han concentrat de forma irregular pel territori, amb l'eix nord-oest al centre com a principal recipient, seguit de Sants, les Corts, Sarrià, Sant Andreu, el Poblenou i una zona entre quatre barris de Nou Barris.

Les dades extretes de les enquestes de participació, tot i que la comparació s'ha de fer amb cautela, presenten una informació interessant que motiva una recerca futura. Podem destacar la Vila de Gràcia com el barri més participatiu en associacions del barri, seguit pels casos de Sant Andreu, Sants, el Poblenou i tota una sèrie de barris més perifèrics, com els d'Horta-Guinardó. La baixa participació de la població del centre de la ciutat i de Ciutat Vella en relació amb altres barris i en contraposició a la seva alta densitat associativa es podria explicar pel fet de ser un districte del centre d'una de les ciutats més importants de l'Estat i de la regió del Mediterrani.

El Fitxer té unes dades sobre el teixit associatiu de Barcelona que, en general, corresponen amb altres dades externes i amb les percepcions que es tenen de la ciutat. No obstant això, correspon tant a la retroacció de l'entorn associatiu com a comparatives amb altres estudis i a la recerca futura donar validesa a algunes de les descripcions fetes en aquest estudi. El que aquest estudi pretén és fer un pas endavant més cap a una millor comprensió de la realitat del teixit associatiu dels barris de Barcelona i la seva relació amb la participació ciutadana, el finançament públic i les característiques culturals, socioeconòmiques i geogràfiques dels barris.

Índex

Resum executiu	3
1. Introducció	7
2. Base de dades i aspectes metodològics	9
2.1. Dades emprades del Fitxer.....	9
2.2. Dades emprades fora del Fitxer.....	9
2.3. Aspectes metodològics.....	10
2.3.1. Estudi per districte i barri, i utilització del programari lliure QGIS.....	10
2.3.2. Tipologia de les entitats: utilització del primer sector temàtic.....	11
2.3.3. Encreuament amb dades d'enquestes de participació i subvencions ordinàries.....	11
3. Explotació del Fitxer i encreuament amb altres dades	13
3.1. Distribució de les entitats per entitat jurídica, connectivitat i geografia.....	13
3.1.1. Nombre d'entitats i entitat jurídica.....	13
3.1.2. Connectivitat.....	14
3.1.3. Distribució de les entitats per barri – xifres absolutes.....	15
3.1.4. Distribució de les entitats per barri; densitat per habitant.....	17
3.2. Descripció per tipologia de l'entitat.....	19
3.2.1. Distribució per tipologia.....	19
3.2.2. Distribució per tipologia i ubicació geogràfica.....	20
3.3. Espais que allotgen 5 o més entitats.....	26
3.4. Encreuament amb dades de subvencions de convocatòria ordinària atorgades.....	30
3.4.1. Representativitat del Fitxer sobre el total de subvencions ordinàries atorgades.....	30
3.4.2. Evolució de la despesa total dels projectes, de les subvencions ordinàries sol·licitades i de les atorgades, 2011-2018.....	31
3.4.3. Total de subvencions ordinàries segons la tipologia de l'entitat, entre el 2011 i el 2018.....	32
3.4.4. Subvencions ordinàries segons la tipologia de l'entitat; evolució anual per grups (2011-2018).....	33
3.4.5. Evolució de les subvencions ordinàries segons la distribució geogràfica.....	35
3.5. Encreuament amb dades d'enquestes de participació.....	38
3.5.1. Enquestes utilitzades.....	38
3.5.2. Interpretació de l'Enquesta 1 per mesurar la participació en entitats sense ànim de lucre.....	38
3.5.3. Anàlisi de la relació entre enquestes de participació i dades del Fitxer.....	39
4. Resum d'aspectes destacables de l'explotació	46
5. Possibles línies de millora del Fitxer i de recerca futura	49
5.1. Limitacions del Fitxer.....	49
5.2. Possibles dades que es poden incloure en el Fitxer i en la recerca futura.....	50
5.3. Mètodes possibles de recerca futura.....	51

Índex de figures

Figura 1. Distribució de les entitats del fitxer per entitat jurídica registrada.....	13
Figura 2. Adreces electròniques registrades per entitat (% sobre el total del fitxer)	14
Figura 3. Url registrades per entitat (% sobre el total del fitxer)	14
Figura 4. Telèfons registrats per entitat (% sobre el total del fitxer)	14
Figura 5. Entitats segons el nombre d'adreces electròniques, url i telèfons registrats..... (% sobre el total del fitxer)	15
Figura 6. Localització de les entitats del fitxer a open street maps.....	16
Figura 7. Mapa de calor de la concentració d'entitats	16
Figura 8. Mapa de la distribució d'entitats del fitxer, en densitat per barri i per 1.000 Habitants	17
Figura 9. Mapa de calor de les entitats "gremis i professionals"	20
Figura 10. Mapa de calor de les entitats "comerç"	20
Figura 11. Mapa de calor de les entitats d'"economia social"	21
Figura 12. Mapa de calor de les entitats de "drets humans"	21
Figura 13. Mapa de calor de les entitats de "cooperació"	21
Figura 14. Mapa de calor de les entitats d'"immigració"	21
Figura 15. Mapa de calor de les entitats "culturals"	22
Figura 16. Mapa de calor de les entitats "religioses"	22
Figura 17. Mapa de calor de les entitats de "comunicació"	22
Figura 18. Mapa de calor de les entitats "esportives"	22
Figura 19. Mapa de calor de les entitats d'"educació i formació"	23
Figura 20. Mapa de calor de les entitats "juvenils"	23
Figura 21. Mapa de calor de les entitats de "gent gran"	23
Figura 22. Mapa de calor de les entitats de "discapacitats"	23
Figura 23. Mapa de calor de les entitats de "salut"	24
Figura 24. Mapa de calor de les entitats "ecologistes i mediambientals"	24
Figura 25. Mapa de calor de les entitats de "defensa i protecció dels animals"	24
Figura 26. Mapa de calor de les entitats de "suport social"	24
Figura 27. Mapa de calor de les entitats de "dones"	25
Figura 28. Mapa de calor de les entitats de "diversitat sexual i de gènere"	25
Figura 29. Mapa de calor de les entitats de "promoció de la ciutadania activa"	25
Figura 30. Mapa de calor de les entitats "veïnals"	25
Figura 31. Mapa de calor de les entitats "polítiques i sindicals"	26
Figura 32. Evolució de la despesa i les subvencions ordinàries en projectes de les entitats del fitxer	31
Figura 33. Evolució del nombre de subvencions ordinàries atorgades i dotació mitjana a entitats del fitxer	32
Figura 34. Evolució de les subvencions ordinàries atorgades a entitats del fitxer entre	34
el 2011 i el 2018, per tipus agrupat	
Figura 35. Evolució de les subvencions ordinàries atorgades a entitats del fitxer entre	36
el 2011 i el 2018, per districtes	
Figura 36. Mapes de calor de l'evolució de les subvencions ordinàries atorgades	37
a entitats del fitxer, 2011-2018	
Figura 37. Mapa de la participació en entitats segons l'enquesta 2, per barris	42

Índex de taules

Taula 1. Distribució de les entitats per districte i comparació amb les dades del panoràmic 2017	13
Taula 2. Distribució de les entitats del fitxer per tipus.....	19
Taula 3. Espais que allotgen a més de 5 entitats del fitxer, Ciutat Vella	26
Taula 4. Espais que allotgen més de 5 entitats del fitxer, l'Eixample.....	27
Taula 5. Espais que allotgen més de 5 entitats del fitxer, Sants-Montjuïc.....	27
Taula 6. Espais que allotgen més de 5 entitats del fitxer, Les Corts	27
Taula 7. Espais que allotgen més de 5 entitats del fitxer, Sarrià-Sant Gervasi.....	28
Taula 8. Espais que allotgen més de 5 entitats del fitxer, Gràcia.....	28
Taula 9. Espais que allotgen més de 5 entitats del fitxer, Horta-Guinardó	28
Taula 10. Espais que allotgen més de 5 entitats del fitxer, Nou Barris.....	29
Taula 11. Espais que allotgen més de 5 entitats del fitxer, Sant Andreu.....	29
Taula 12. Espais que allotgen més de 5 entitats del fitxer, Sant Martí.....	29
Taula 13. Evolució del percentatge de subvencions ordinàries a entitats del fitxer, 2011-2018.....	30
Taula 14. Subvencions ordinàries atorgades a entitats del fitxer entre el 2011 i el 2018, per tipus d'entitat	33
Taula 15. Subvencions ordinàries atorgades a entitats del fitxer entre el 2011 i el 2018, per districtes	36
Taula 16. Distribució del tipus d'entitat de la qual diuen les persones enquestades.....	39
que són membres, enquesta 1	
Taula 17. Comparativa de resultats de participació en entitats entre l'enquesta 1 i la 2.....	40
Taula 18. Percentatge de respostes afirmatives de l'enquesta 3 a la pregunta:	41
“ha participat algun cop en els darrers dotze mesos en alguna de les activitats comunitàries següents dins del seu barri?”, Per districte (n=3.040)	

1. Introducció

Des del Departament d'Associacionisme i Iniciatives Ciutadanes de la Direcció del Servei d'Acció Comunitària de l'Ajuntament, s'està treballant en l'evolució i la millora del Fitxer General d'Entitats Ciutadanes,¹ una base de dades de consulta pública sobre les entitats sense ànim de lucre i grups de fet amb activitat a Barcelona, que pretén actualitzar les entitats mateixes que hi van registrant dades noves.² Per inscriure's en el Fitxer, les entitats han de tenir els objectius estatutaris següents:³

- Entitats sense ànim de lucre i grups de fet amb seu social a Barcelona que tinguin, per objecte fonamental de la seva activitat, els interessos generals de la ciutat i la millora de la qualitat de vida dels ciutadans i les ciutadanes (o dels de qualsevol lloc del món).
- Entitats que, dins del marc territorial de Barcelona, representin interessos sectorials, econòmics, comercials, professionals, científics, culturals o similars.

L'objectiu del Departament és que el Fitxer sigui un instrument d'anàlisi i difusió de la situació i l'evolució del teixit associatiu de la ciutat. Aquesta anàlisi pot contribuir a potenciar el desenvolupament de les accions comunitàries a la ciutat, enteses com es defineixen dins del Marc conceptual d'acció comunitària del 2016⁴ i desplegades a través de projectes definits al Pla municipal d'acció comunitària,⁵ **i de les iniciatives i els projectes que aborden de forma col·lectiva els reptes socials i que ho fan amb la voluntat de millorar les condicions de vida als barris i de teixir una societat més inclusiva i més cohesionada.** Des del Servei d'Acció Comunitària (SAC), es busca contribuir al teixit comunitari **facilitant els projectes associatius i potenciant la xarxa d'equipaments de proximitat, i incorporar la mirada comunitària a les polítiques sectorials** (educació, salut, serveis socials, comunitaris).

Amb les associacions com a catalitzadores de bona part dels projectes d'acció comunitària, des del SAC es busca, primer, contribuir al seu **enfortiment social**, és a dir, assolir una forta base social de persones associades i activistes que donen suport a l'associació i reforçar la capacitat d'incidència i transformació dels projectes associatius. En segon lloc, es vol contribuir al seu **enfortiment econòmic**, anar cap a l'assoliment de recursos propis i disminuir la dependència del finançament públic. I, en tercer lloc, es vol contribuir a l'**enfortiment democràtic**, és a dir, a la qualitat democràtica dels processos que tenen lloc dins de les associacions.

Per poder fer aquesta tasca, la informació sobre la realitat de l'entorn en el quals es desenvolupen les associacions esdevé imprescindible i totes les eines que puguin contribuir a proveir aquesta informació poden ser útils. Així, **el Fitxer pot tenir la capacitat de ser una eina que ens permeti entendre la situació i l'entorn de l'associacionisme en els diversos barris de la ciutat.** A partir de la informació que conté, incloses la seva **ubicació i tipologia** i la possibilitat de **vincular-la a altres bases de dades**, com ara les subvencions que reben o les característiques dels barris on s'ubiquen (per exemple, enquestes sobre les actituds dels seus habitants), podem tenir un coneixement millor de l'entorn en el qual treballen les associacions i, fins i tot, aproximar-nos a quines són les característiques quantitatives que ofereixen un camp més o menys fèrtil per ser fortes socialment, econòmicament i democràticament.

1. Creació prevista a les Normes reguladores de la participació ciutadana (article 9) i reglamentada mitjançant les Normes reguladores del Fitxer General d'Entitats Ciutadanes (BOP 26/2/2004).

2. Estar inscrit en aquest Fitxer dona certes facilitats a les entitats pel que fa a tramitar sol·licituds de subvencions amb l'Ajuntament i dona dret a participar com a membre del Consell de la Ciutat i a rebre informació sobre participació i associacionisme.

3. <https://ajuntament.barcelona.cat/participaciociudadana/ca/fitxer-entitats>

4. http://ajuntament.barcelona.cat/infancia/sites/default/files/politicapublica_ac-1_0.pdf

5. http://ajuntament.barcelona.cat/acciocomunitaria/sites/default/files/PlaMunicipalAC2018-2022_web.pdf

No obstant això, a hores d'ara hem de ser molt prudents a afirmar que el Fitxer és capaç de ser una eina suficientment veraç i útil per a l'acció comunitària, i per això **cal avançar i aprofundir-hi a fi de generar un canal de comunicació entre el que ens diu el Fitxer i el que coneix el teixit associatiu de la ciutat**. Per això, cal buscar i explotar el que ens diuen les dades, extreure'n resultats i interpretar-los per poder-los comunicar, fer arribar els resultats a les associacions que formen part del teixit associatiu, poder conèixer si el teixit associatiu s'hi veu identificat, rebre respostes i generar una retroacció que permeti optimitzar el Fitxer perquè s'apropi a la realitat, modificant-ne la informació o incorporant-ne de nova.

Aquest estudi sobre el Fitxer és la primera explotació que ha encarregat el SAC, enmig del procés continu de la seva evolució tècnica. **En aquesta explotació no es pretén retornar una imatge fixa de la realitat associativa de la ciutat, sinó copsar la realitat que ens explica el Fitxer**. Veure si aquesta imatge s'apropa a la realitat és un treball que es fa durant l'estudi, en relacionar les dades amb altres bases de dades, però sobretot a través del coneixement i l'experiència formals i informals del SAC i de futures comunicacions amb les associacions, tant si estan inscrites al Fitxer com si no, així com amb autors i autores d'altres estudis que han estudiat la realitat associativa de la ciutat de Barcelona. Però, tot i que la major part de l'estudi intenta ser descriptiu, **a l'hora de fer aquest estudi no hem perdut l'oportunitat de treballar supòsits i explorar relacions entre les variables tractades**, com ara la densitat associativa i el que diuen les enquestes de l'Ajuntament sobre la participació ciutadana de cada barri. També a través del procés d'anàlisi s'és més capaç d'establir noves preguntes i nous reptes sobre el que ens pot oferir el Fitxer com a eina.

2. Base de dades i aspectes metodològics

2.1. Dades emprades del Fitxer

- Per fer una primera explotació del Fitxer, hem tractat gairebé tots els camps que havien emplenat pràcticament totes les entitats. Així, per a l'estudi hem treballat amb les variables següents:
- El **barri**, el **districte** i la **longitud i latitud**: serveixen per comparar unitats administratives així com per utilitzar el programari lliure QGIS per situar en el mapa les entitats i analitzar-ne la distribució.
- L'**adreça**: ha estat utilitzada per trobar els espais d'entitats que allotgen cinc entitats o més.
- L'**entitat jurídica**: ens permet veure el tipus d'entitat en set categories, entre les quals s'inclouen associacions, cooperatives, fundacions o col·legis professionals.⁶
- Els camps d'**adreça electrònica** (tres camps), **URL** (cinc camps) i **telèfons** (tres camps): ens serveixen per conèixer la connectivitat de les entitats. A les URL s'han registrat tant les pàgines web com els dominis de xarxes socials (Facebook, Twitter, Instagram, YouTube). Hem transformat cada camp en una variable *dummy* que pren un valor 1 si el camp està complert i 0, si està buit. Aquesta és una mesura quantitativa que no té en compte la qualitat del mitjà emprat ni la seva incidència, però ens dona una idea dels mitjans que una entitat ha pogut i volgut registrar per a la seva visibilitat a les xarxes socials, fer-se conèixer i establir vies de contacte.
- Finalment, la **tipologia**: en 24 categories, incloses les culturals, esportives o d'educació i formació, ens permet conèixer el tipus de temàtica a la qual adscriuen la seva activitat.

2.2. Dades emprades fora del Fitxer

- Després d'explotar la informació dins del Fitxer, hem utilitzat altres dades per crear-les-hi.
- D'una banda, hem utilitzat les dades sobre les **subvencions atorgades en la convocatòria ordinària per l'Ajuntament entre el 2011 i el 2018**, dades que s'han proporcionat des del SAC, amb la cerca pel NIF de l'entitat.
- D'altra banda, hem utilitzat **dades sobre participació en associacions i activitats comunitàries de tres enquestes fetes per l'Ajuntament i l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB) el 2017 i el 2018**, estratificades per barri i districte, de manera que les hem pogut comparar amb les dades del Fitxer i les subvencions ordinàries. Les fonts consultades són l'Enquesta de serveis municipals del 2018 (ref. 18021), l'Enquesta de participació ciutadana i associacionisme del 2017 (ref. 17014) i l'Enquesta de cohesió urbana del 2017. En l'apartat 3.5, on utilitzem les enquestes, expliquem quines dades hem utilitzat i com.

6. En l'enllaç següent es pot trobar una descripció de les característiques que ha de tenir cada entitat jurídica: <http://xarxanet.org/projectes/recursos/quina-tipologia-d-entitat-no-lucrativa-es-la-millor-pel-nostre-projecte>.

2.3. Aspectes metodològics

• Aquesta primera exploració del Fitxer s'ha fet utilitzant **eines estadístiques descriptives** per poder tenir una primera impressió del que ens diuen les seves dades i com les podem utilitzar per a l'anàlisi per tipologia i territorial. Si bé aquí hem fet alguna anàlisi, ha estat de forma exploratòria i observant les dades descriptives il·lustrades en gràfics, taules i mapes.

• **El Fitxer no conté dades que permetin ponderar cada entitat segons la seva importància** ni en termes d'influència ni en termes d'acció comunitària. Pel que fa a la influència, el nombre de persones sòcies podria ser interessant, però, encara que és un camp disponible al Fitxer, l'han omplert només una minoria d'entitats. En termes d'acció comunitària, no podem distingir les que tenen una activitat i una incidència directa en el seu territori de les que només s'ubiquen a la ciutat de Barcelona per raó de la seva importància econòmica, administrativa, cultural i diplomàtica.

2.3.1. Estudi per districte i barri, i utilització del programari lliure QGIS

• Com hem esmentat, la unitat territorial que hem utilitzat per fer l'explotació ha sigut la de **districte i barri**, tot i que el segon és el que ens ha interessat més, per dues raons: primer, perquè és una unitat que permet més grau de detall, i segon, perquè, dins de la línia del SAC, s'ha treballat amb els barris d'acord amb el nivell d'anàlisi i acció que s'ha emprat per al recent Pla de barris de l'Ajuntament de Barcelona, un programa per revertir les desigualtats entre els barris de la ciutat⁷ i on l'acció comunitària i el teixit associatiu prenen un rol fonamental.

• No obstant això, agafar com a unitat administrativa el barri té els seus inconvenients. Per exemple, hi ha el fet de perdre més de vista el teixit associatiu en zones entre barris, on la delimitació administrativa no explica la distribució de les entitats ni les relacions entre habitants del barri. **El nivell de barri suposa imposar a l'anàlisi unes fronteres** territorials que poden fer-nos perdre coses de vista o, fins i tot, errar l'anàlisi. Això passa especialment quan dividim les dades per barris.

• Per descriure la distribució geogràfica de les entitats i les seves característiques, hem utilitzat **l'eina del programari QGIS anomenada mapa de calor**, que permet fer una anàlisi territorial sense restringir-la a la delimitació territorial dels barris. Aquesta eina, a grans trets, funciona de la forma següent: divideix l'espai representat en píxels, d'una grandària que cal determinar; crea un radi "d'influència",⁸ de calor, al voltant de cada entitat, la mida del qual també s'ha de determinar; tercer, l'eina calcula el nombre d'entitats que es troben dins de cada píxel (si dues entitats banyen o "escalfen" un píxel, aquest últim prendrà un valor de 2). Amb aquest procediment, es pot categoritzar cada píxel del mapa segons el nombre d'entitats que conté. Així, podrem detectar zones de més o menys píxels que agafen valors molts alts perquè estar sota el radi d'influència de moltes entitats.

• Pels mapes de calor que representen el total d'entitats del Fitxer i els mapes que representen les entitats segons la seva tipologia, s'ha escollit una llargada del radi "d'influència" d'1,5 quilòmetres.⁹

7. <http://pladebarris.barcelona/>

8. Aquesta eina mostra la concentració d'entitats i tracta el mapa com si fos un espai completament pla i homogeni i no té en compte el cost de desplaçament d'un lloc de la ciutat a un altre. A la ciutat, però, hi ha barreres físiques, carrers i diversos tipus de transports que determinen realment el cost en temps de desplaçar-se a les entitats. Per exemple, una persona pot trobar menys difícil arribar a una entitat que estigui a deu minuts en metro que a una altra entitat a quinze minuts a peu, però el mapa de calor que representem dona més importància a l'entitat a quinze minuts caminant. A més, una entitat situada en un cantó d'una autopista pot no tenir cap influència sobre un barri situat a l'altre cantó de l'autopista.

9. La llargada del radi "d'influència" que s'ha seleccionat pretén visualitzar, de la manera més clara, les zones amb una alta concentració d'entitats en relació amb el seu entorn i amb la divisió territorial en barris. Així, d'una banda, s'evita escollir una llargada de radi al voltant de l'entitat massa

• En el cas de les subvencions ordinàries rebudes, també se n'ha tractat la concentració amb mapes de calor, tot i que s'ha escollit un radi de 750 metres per entitat. Aquí, cada píxel del mapa suma la quantitat de subvencions ordinàries rebudes de cada entitat, en comptes de tractar cada entitat com una unitat (per exemple, si un píxel és banyat pel radi d'una entitat que ha rebut 1.000 euros i d'una altra que n'ha rebut 2.000, el píxel serà categoritzat com que ha rebut 3.000 euros).

2.3.2. Tipologia de les entitats: utilització del primer sector temàtic

• El Fitxer permet disposar d'una gran riquesa d'informació respecte a la tipologia de les entitats. Per tant, una bona part de l'informe s'ha centrat a fer una comparativa entre els tipus i la seva distribució geogràfica.

• Tota categorització comporta una pèrdua de riquesa sobre el coneixement del rol que té una associació al barri i, per això, dins del Fitxer, també es permetia registrar-se en tres camps temàtics. Però, per a aquesta anàlisi, on tractem amb gairebé 5.500 entitats, només tenim en compte el primer tipus en què s'han classificat. Això pot suposar perdre riquesa sobre la singularitat de cada associació, però degut a la gran diversitat de respostes de les associacions, tenir en compte dos o tres camps temàtics per associació hagués suposat una anàlisi amb una casuística massa gran.

• Fins i tot, només tenint en compte el primer camp temàtic, 24 categories poden ser difícils d'analitzar i comparar amb altres dades si no s'agrupen. Reconeixent la problemàtica d'agrupar entitats que poden estar fent activitats molt diferents, **per facilitar l'anàlisi** en alguns punts de l'estudi s'han fet 11 grups:

- Comerç; Gremis i professionals; Economia social
- Drets humans; Cooperació al desenvolupament, solidaritat i pau; Immigració
- Culturals; Religioses; Comunicació
- Educació i formació;
- Esportives;
- Juvenils;
- Gent gran; Salut
- Persones amb discapacitat
- Ecologistes i mediambientals; Defensa i protecció dels animals;
- Suport social; Dones; Diversitat sexual i de gènere
- Polítiques i sindicals; Veïnals; Promoció de la ciutadania activa

2.3.3. Encreuament amb dades d'enquestes de participació i subvencions ordinàries

• En algunes enquestes es pregunta per la participació a escala del barri on es resideix, fet que ens permet fer comparacions amb la densitat associativa del barri. El que una persona considera "el seu barri", però, pot no correspondre's estretament amb els límits administratius. Per exemple, una persona que viu al Camp d'en Grassot però prop de la Vila de Gràcia pot considerar que participar en una associació d'aquest darrer barri és participar en una associació del "seu" barri. **Així, a l'hora de comparar dades cal tenir present aquest tipus d'idiosincràsies i conèixer el territori del qual s'extreuen les dades.**

petita i que no permeti categoritzar de forma homogènia un lloc amb una alta concentració d'entitats. Per exemple, si un barri conté moltes entitats, es busca visualitzar una concentració d'entitats a escala de barri (visualitzar tot el barri com a calent), en lloc de tenir en compte una escala encara massa petita, fet que comportaria una gran varietat de concentracions de calor dins del barri. D'altra banda, s'evita escollir un radi massa gran per dues raons: per ser realistes pel que fa a la importància de la proximitat territorial de les entitats que treballen al barri, i per visualitzar les concentracions d'entitats que es poden delimitar a escala de barri. Escollir, per exemple, un radi de 3 quilòmetres suposaria, a vegades, categoritzar tot un districte com a "calent" i perdre de vista l'heterogeneïtat a escala de barri.

• Pel que fa a la descripció i l'anàlisi de les subvencions ordinàries, cal recordar que poden representar només una petita part del total de les subvencions que l'Ajuntament pot atorgar a una associació, i una part encara més petita si tenim en compte subvencions de les administracions autonòmiques o estatals. Per tant, la presentació d'aquestes dades només s'ha de llegir com el que és: dades sobre les subvencions d'una convocatòria en concret.

3. Explotació del Fitxer i encreuament amb altres dades

3.1. Distribució de les entitats per entitat jurídica, connectivitat i geografia

3.1.1. Nombre d'entitats i entitat jurídica

• En total, tenim 5.455 entitats registrades al Fitxer, de les quals 5.432 tenen registrada una adreça postal assignada a la ciutat de Barcelona.

• D'aquestes entitats, el 88% estan registrades com a associacions, mentre que el 7% ho està com a fundacions, el 2%, com a cooperatives, i el 3%, com a "Altres" (Figura 1). La resta (col·legis professionals, partits o sindicats i grups de fet) són una minoria molt petita del Fitxer.

• La major part de les entitats s'ubiquen al centre de la ciutat. El 16,2% de les entitats (906) s'ubica a Ciutat Vella i el 16,7%, a l'Eixample (Taula 1).

• Els districtes amb més associacions que segueixen són Sant Martí, Sants-Montjuïc i Gràcia, amb 637, 607 i 518 entitats, respectivament. Després, més allunyat, tenim un grup amb un nombre semblant d'entitats, que representen cadascun entre el 8% i el 7%. Són Sarrià - S. Gervasi, amb 426 entitats; Horta-Guinardó, amb 394; Sant Andreu, amb 395, i Nou Barris, amb 388. Finalment, més allunyat, tenim les Corts, amb 282 entitats, el 5,2%.

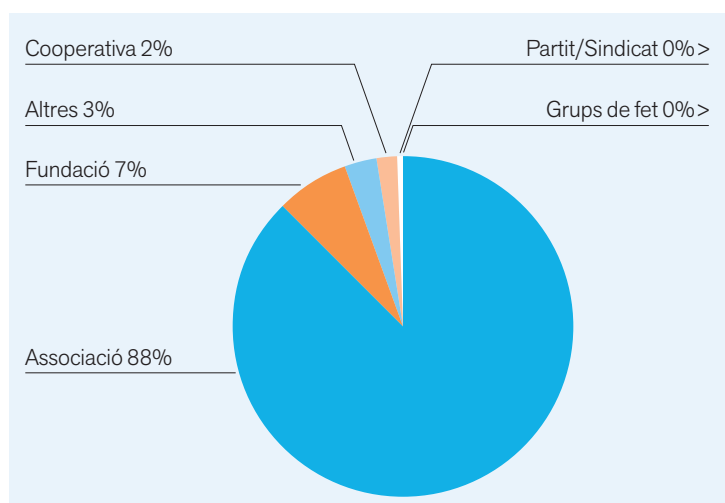

Figura 1. Distribució de les entitats del Fitxer per entitat jurídica registrada. Font: elaboració pròpia.

Taula 1. Distribució de les entitats per districte i comparació amb les dades del Panoràmic 2017

	Nombre d'associacions	% total de la ciutat	% segons el Panoràmic 2017
L'Eixample	906	16,7	20
Ciutat Vella	879	16,2	14
Sant Martí	637	11,7	10
Sants-Montjuïc	607	11,2	13
Gràcia	518	9,5	10
Sarrià - Sant Gervasi	426	7,8	8
Horta-Guinardó	394	7,3	6
Sant Andreu	395	7,3	7
Nou Barris	388	7,1	6
Les Corts	282	5,2	5
Total	5432	100	100

Font: elaboració pròpia.

Comparativa amb el Panoràmic 2017

- Podem comparar les dades que hem extret fins ara amb l'informe Panoràmic del 2017 per a tot Catalunya.¹⁰ Segons aquest informe es van comptabilitzar 5.350 entitats, una xifra molt propera a la del Fitxer.
- D'aquestes entitats, entre 4.700 i 4.800 es van comptabilitzar com a associacions, una xifra també molt propera a la del Fitxer, que en comptabilitza prop de 4.800.
- A la Taula 1 hi ha la distribució per districtes segons les dades del Panoràmic 2017. Les xifres entre el Fitxer i el Panoràmic, en general, no s'allunyen gaire, tot i que hi ha diferències significatives en una bona part dels districtes.

3.1.2. Connectivitat

- **Gairebé el 66% de les entitats tenen registrada una adreça electrònica**, mentre que el 30 % de les entitats no en tenen cap i només prop del 4% tenen dues adreces electròniques (Figura 2).
- **Prop del 48% de les entitats no han registrat cap URL** (pàgina web, Twitter, Facebook, Instagram, etcètera), mentre que el 33% n'ha registrada només una. El 17% ha registrat dues URL o més i n'hi ha que han registrat fins a quatre i cinc URL. Així, allunyades de la mediana d'1 URL del conjunt d'entitats (Figura 3), una minoria d'entitats tenen un alt nombre d'URL i es troben molt presents a les xarxes.
- **El 50% de les entitats disposa d'un número de telèfon registrat**, el 27% no en té cap, i el 23% en té entre dos i tres (Figura 4).
- A la Figura 5 tenim la distribució de les entitats segons el nombre de vies de comunicació que tenen registrades (tenen el mateix pes les adreces electròniques, les URL o els telèfons registrats). **De mitjana, una entitat té 2,7 vies de comunicació; el cas més comú és tenir 3 vies, amb el 23,3% dels casos.**

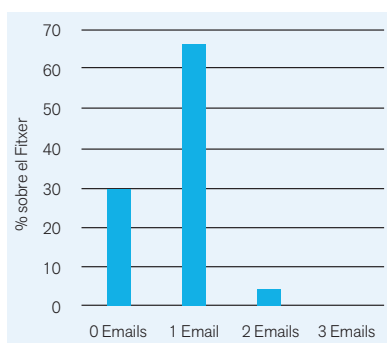

Figura 2. Adreces electròniques registrades per entitat (% sobre el total del Fitxer).
Font: elaboració pròpia.

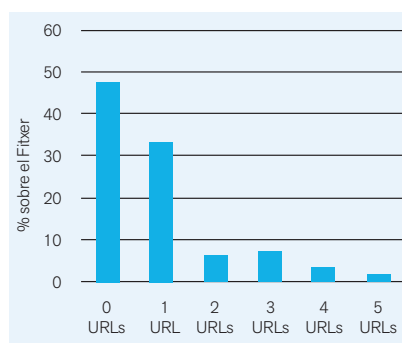

Figura 3. URL registrades per entitat (% sobre el total del Fitxer).
Font: elaboració pròpia.

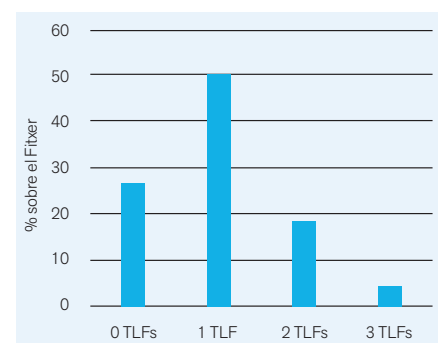

Figura 4. Telèfons registrats per entitat (% sobre el total del Fitxer).
Font: elaboració pròpia.

10. www.elpanoramico.org

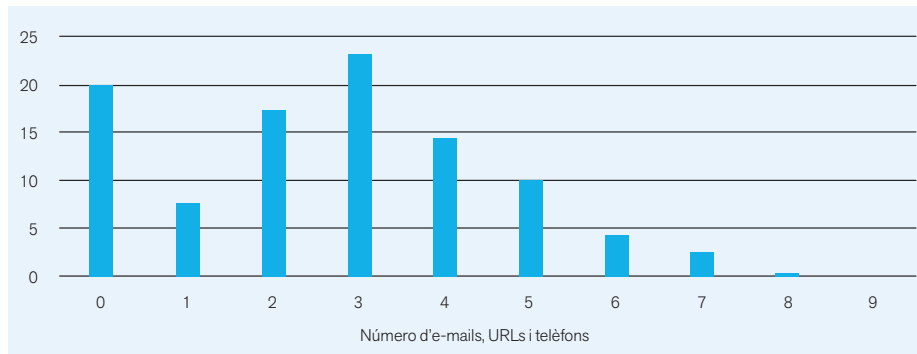

Figura 5. Entitats segons el nombre d'adreces electròniques, URL i telèfons registrats (% sobre el total del Fitxer). Font: elaboració pròpia.

- La distribució de la Figura 5 presenta dos aspectes que l'allunyen d'una distribució normal. D'una banda, trobem un alta freqüència de zeros. **El 20% de les 5.434 entitats registrades no han posat o no tenen cap adreça electrònica, URL o telèfon de contacte.** Així, tenir zero vies de comunicació és el segon cas més freqüent; només el sobrepassen les entitats amb 3. D'altra banda, la cua dreta de la distribució és una mica ampla, amb una sèrie d'entitats amb moltes vies de comunicació disponibles, allunyades de la mitjana. L'explicació d'aquest darrer cas respon, sobretot, al cas d'entitats amb dues URL o més, atès que ja hem vist que la distribució de les dades d'entitats amb URL tenia una cua més llarga a la dreta. **Per tant, trobem un grup minoritari d'entitats amb una presència molt alta a les xarxes en relació amb la mitjana del Fitxer.**

- Per explicar l'alt nombre de zeros, tenim com primera possibilitat que els es deuen a una connectivitat quasi nul·la de l'entitat més enllà de la trobada presencial o la comunicació informal (intercanvi de telèfons particulars en persona), sense gairebé capacitat per atendre les persones que vulguin assabentar-se de l'activitat de l'associació per vies més formals, com pot ser internet, les guies telefòniques o fulls de mà, per exemple.

- Una segona possibilitat és que els zeros siguin el resultat d'una manca d'informació a la base de dades, segurament perquè algunes entitats han restat importància a posar-la. Per conèixer la magnitud de la manca d'informació, caldria prendre una mostra representativa del Fitxer i comprovar la informació entitat per entitat.

3.1.3. Distribució de les entitats per barri – xifres absolutes

- En la Figura 6, es mostra la localització de les entitats en un plànol de Barcelona dividit pels barris de la ciutat. Si bé cada punt representa una entitat, hi ha entitats en un mateix punt geogràfic, com passa amb els espais que allotgen entitats, així que es podria trobar més d'una entitat allà on només es visualitza un punt. En l'apartat 3.3 veiem on s'ubiquen els espais d'entitats amb cinc entitats o més.

- En la Figura 6 podem veure com el territori està cobert d'entitats situades en bona part a les zones urbanes, fet que presenta una Barcelona rica d'entitats sense ànim de lucre. Sense aplicar cap tipus de mètode descriptiu, ja podem veure una alta concentració d'entitats a Ciutat Vella, sobretot als barris de la Ribera, el Raval i el Gòtic, a l'Eixample, sobretot a la Dreta de l'Eixample, i a la Vila de Gràcia.

- Encara que també sembla que el barri de Sants mostra una concentració d'entitats alta, es fa més difícil fer una comparativa en altres barris atès el gran nombre d'entitats distribuïdes pel territori, sobretot tenint en compte que hi ha punts que agrupen més d'una entitat. Per això, ens és útil fer servir mètodes més sofisticats.

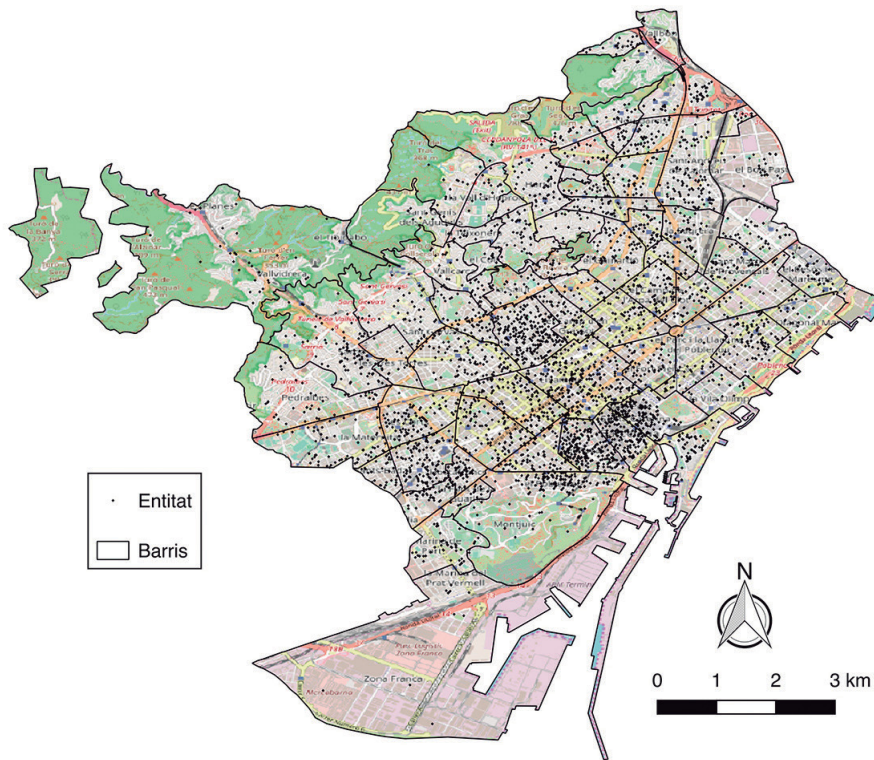

Figura 6. Localització de les entitats del Fitxer a Open Street Maps. Font: elaboració pròpia.

• En la Figura 7 mostrem la concentració d'entitats a partir d'un mapa de calor que agafa un radi d'1,5 quilòmetres i categoritza el nombre d'entitats en aquesta escala contínua de vermells, tot i que en la llegenda es categoritzen en cinc punts (0, 82, 164, 264 i 315 entitats). Addicionalment, es visualitza cada barri amb el nombre d'entitats que es troben dins del seu límit i es categoritza cada un en cinc intervals, amb un color més fosc a mesura que se supera un interval.

• El mapa de calor presenta una Barcelona amb una distribució geogràfica d'entitats marcada per la **concentració al centre de la ciutat**. Hi ha un **eix associatiu de Ciutat Vella al nord-oest fins a arribar a la Vila de Gràcia**, que ocupa pel camí tots els barris del districte de Ciutat Vella, tocant al Poble-sec i passant per la Dreta de l'Eixample i per part de l'Antigua Esquerra de l'Eixample.

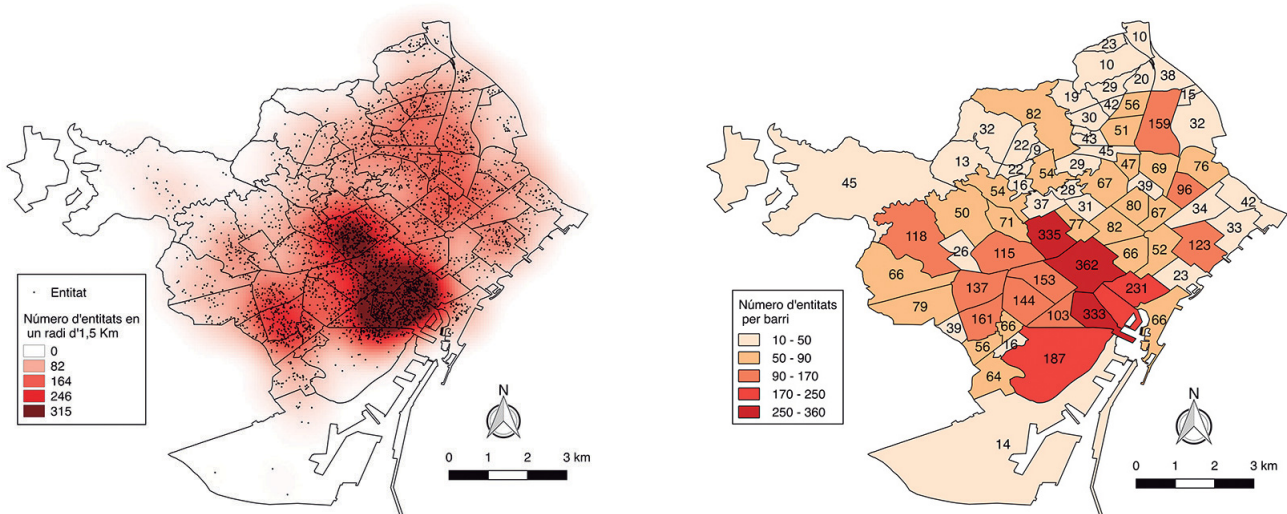

Figura 7. Mapa de calor de la concentració d'entitats del Fitxer i mapa del nombre d'entitats del Fitxer per barri. Font: elaboració pròpia.

Pel que fa al nombre d'entitats per barri en aquest eix, els barris del Raval (333 entitats), la Dreta de l'Eixample (362 entitats) i la Vila de Gràcia (335 entitats) són els únics de la ciutat que sobrepassen les 250 entitats. Així, els altres barris dels districtes de Ciutat Vella i l'Eixample superen les 90 entitats, amb el Poble-sec (187 entitats), el Gòtic (250 entitats) i la Ribera (231 entitats) per sobre de les 170 entitats. A Gràcia, però, només hi destaca la Vila de Gràcia per sobre dels altres barris del mateix districte.

• **El mapa de calor també mostra una concentració important a Sants que banya els barris del voltant.** Així, a Sants tenim 161 entitats, mentre que al barri de la Bordeta en trobem 137. Al barri de les Corts també n'hi ha un nombre alt, amb 137 entitats.

• Si continuem mirant la concentració marcada pel mapa de calor, podem destacar com s'aixeca un eix relativament destacable i ampli des del Camp de l'Arpa fins als districtes de Nou Barris i Sant Andreu. En nombre d'entitats per barri, però, no n'hi destaca cap, perquè no en tenen més de 90, excepte Sant Andreu, que en té 159. Altres barris del seu districte, així com barris de Nou Barris, no arriben a 50 entitats. El districte d'Horta-Guinardó tampoc no té cap barri amb més de 90 entitats.

• La resta de barris amb més de 90 entitats són Sarrià (118 entitats) i Sant Gervasi - Galvany (115 entitats), al districte de Sarrià - Sant Gervasi, i Sant Martí de Provençals (96 entitats) i el Poblenou (123 entitats), al districte de Sant Martí.

3.1.4. Distribució de les entitats per barri; densitat per habitant

• Ens interessa descomptar l'efecte poblacional en la distribució d'entitats a la ciutat per conèixer millor quins barris presenten un teixit associatiu més dens per habitant.

• La mesura que agafem és una ràtio entre el nombre d'associacions al barri i la població censada el 2017,¹¹ sobre una base de 1.000.

• La ciutat de Barcelona, amb 5.432 entitats i 1.620.809 habitants, disposa d'una mitjana de 3,35 entitats per cada 1.000 habitants. Així, la mediana d'entitats per barri és de 2,78, una diferència amb la mitjana que ens indica com un petit nombre de barris concentra una part important de les entitats de la ciutat.

• En la Figura 8 mostrem la densitat associativa per habitant per cada barri de Barcelona en una escala de quatre categories.

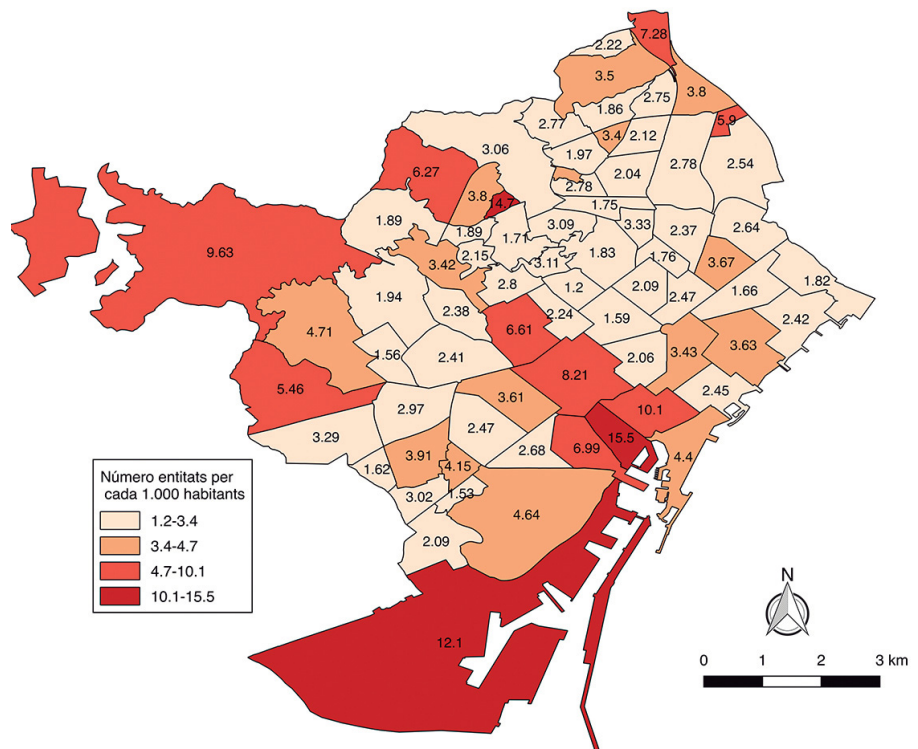

Figura 8. Mapa de la distribució d'entitats del Fitxer, en densitat per barri i per 1.000 habitants. Font: elaboració pròpia.

11. Dades de l'INE.

- Tenint en compte el nombre d'habitants, **la densitat associativa del centre de Barcelona en l'eix nord-oest continua sent molt alta**. Tanmateix, la majoria de barris dels districtes on es troba aquest eix perden importància, així que podem intuir que la seva rellevància associativa es deu més al nombre d'habitants. Si tenim en compte el factor poblacional, **molts barris més centrals de la ciutat no presenten una alta densitat associativa, com veiem en termes absoluts i, al contrari, ara destaquen tota una sèrie de barris perifèrics en relació amb el centre de Barcelona que tenen un nombre baix d'habitants**. A Sants-Montjuïc trobem la **Marina del Prat Vermell**, on hi ha prop de 14 entitats per 1.149 habitants, mentre que a **Vallvidrera, el Tibidado i les Planes** (Sarrià - Sant Gervasi) hi ha 9,6 entitats per cada 1.000 habitants, i a Pedralbes (les Corts), aproximadament 5,5. També hi destaquen **Montbau i la Clota** (Horta-Guinardó) respectivament amb 32 entitats per 5.102 habitants i 9 entitats per 610 habitants; **Vallbona** (Nou Barris) amb 10 entitats per 1.372 habitants, i **Baró de Viver** (Sant Andreu) amb 15 entitats per 2.539 habitants.
- Pel que fa als barris de l'eix nord-oest i al districte que els banya, en el cas de l'Eixample, només **la Dreta de l'Eixample i l'Antiga Esquerra de l'Eixample** es troben per sobre de la mitjana, i sobretot destaca el primer amb 8,2 entitats per 1.000 habitants. A Gràcia, la **Vila de Gràcia** té 6,6 entitats i **Vallcarca i els Penitents**, 3,42, mentre que altres barris del voltant no arriben a les 3 entitats. Al districte de Ciutat Vella continua destacant el **Raval** (7 entitats), **el Gòtic** (15,5) i **Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera** (10,1), si bé en termes relatius a la ciutat també cal destacar la **Barceloneta** (4,4).
- D'aquesta manera, trobem que hi ha cinc barris a la ciutat de Barcelona que tenen una gran densitat d'entitats per habitant. En els casos dels barris de Ciutat Vella i la Dreta de l'Eixample, aquesta densitat es pot deure, en part, a la **centralitat geogràfica**. D'una banda, les entitats gaudeixen de bones connexions i una bona oferta de serveis, fet que les afavoreix per gaudir dels serveis de la ciutat així com per facilitar l'atracció de participants d'altres barris. De l'altra, com que Barcelona és la capital de Catalunya i una de les ciutats més importants en termes econòmics, culturals i diplomàtics, a escala nacional i regional, de l'arc mediterrani, moltes entitats que tenen un enfocament més enllà del local poden escollir la ciutat de Barcelona i especialment el seu centre històric com la millor localització, tant per les comunicacions amb la resta de regions com perquè està prop d'entitats públiques, polítiques i diplomàtiques amb les quals es pot treballar conjuntament i per fer-hi tràmits burocràtics o, fins i tot, facilitar pràctiques de *lobby*.
- En aquesta línia, **segons el Panoràmic 2017, el radi d'actuació de la major part de les entitats de Barcelona va més enllà de la ciutat mateixa**. Si bé el 44% de les entitats, exerceixen la seva activitat dins del municipi, el 37% té un caràcter supramunicipal (principalment del conjunt de Catalunya) i el 19% té un caràcter estatal o internacional. A falta d'una anàlisi més exhaustiva, podem suposar que una part important de les entitats amb un enfocament més enllà del local s'ubiquen al centre de Barcelona, on s'ubiquen la majoria d'entitats de la ciutat.
- La Vila de Gràcia, tot i que gaudeix d'una certa centralitat, ho fa molt menys que els altres barris de l'eix nord-oest al centre. Així, les característiques culturals i històriques del barri poden explicar, en part, la seva densitat associativa. En l'apartat 3.6 explorem la relació entre la densitat associativa amb les enquestes de participació ciutadana en les associacions i això ens permet entendre més els lligams entre el teixit associatiu i la implicació de la ciutadania del barri.
- Fora d'aquest eix nord-oest al centre i en comparació amb la resta de la ciutat, el districte de Sants-Montjuïc té una densitat d'entitats considerable, amb el **Poble-sec** amb 4,6 entitats per cada 1.000 habitants; **Hostafrancs** amb 4,1; **Sants**, amb 3,91, i **la Bordeta** amb 3,02.
- L'alt nombre d'associacions al barri de Sant Andreu, que és elevat en relació amb altres barris, s'explica principalment per la densitat poblacional, atès que té menys de 3 associacions per cada 1.000 habitants, una xifra relativament baixa en comparació amb la resta de barris de la ciutat.

• Altres barris que es poden destacar amb una densitat associativa per habitants més alta que la mitjana de la ciutat són el **Poblenou** (3,6), el **Parc i la Llacuna del Poblenou** (3,43) i **Sant Martí de Provençals** (3,7), al districte de Sant Martí; **Verdum** (3,4) a Nou Barris; **la Trinitat Vella** (3,8) a Sant Andreu; i **Sarrià** (4,71) a Sarrià - Sant Gervasi.

3.2. Descripció per tipologia de l'entitat

3.2.1. Distribució per tipologia

• A la Taula 2 hem ordenat cada tipus d'entitat segons el seu pes en el Fitxer i hem mostrat la freqüència de cada tipus, el percentatge que representa sobre el total del Fitxer i el percentatge acumulat de cada tipus en la classificació. A més, hem dividit els tipus en quatre grups de colors en funció de les freqüències. Així, tenim un primer grup amb més de 500 entitats, un altre entre 200 i 300 entitats, un altre entre 100 i 200 entitats, i un altre amb menys de 100 entitats.

• Trobem una **dominància clara de les entitats culturals per sobre de la resta, amb 1.458 entitats, el 27% del total**. Cal recordar que aquesta categoria pot ser més generalista que altres i, per tant, pot incloure entitats que podríem catalogar com a religioses, d'immigració o altres. Si continuem per ordre d'importància, després tenim la categoria "Educació i formació" amb 645 entitats (12%) i "Esportives" amb 533 (10%), de manera que 3 dels 24 tipus ja constitueixen prop del 50% del Fitxer.

Taula 2. Distribució de les entitats del Fitxer per tipus

	Freqüència	% del Fitxer	% del Fitxer, acumulat
Culturals	1.458	26,8	26,8
Educació i formació	645	11,9	38,7
Esportives	533	9,8	48,5
Cooperació al desenvolupament, solidaritat i pau	258	4,7	53,2
Salut	247	4,5	57,8
Suport social	244	4,5	62,3
Veïnals	241	4,4	66,7
Gremis i professionals	238	4,4	71,1
Juvenils	219	4,0	75,1
Promoció de la ciutadania activa	175	3,2	78,3
Persones amb discapacitat	150	2,8	81,1
Dones	149	2,7	83,8
Gent gran	146	2,7	86,5
Religioses	119	2,2	88,7
Ecologistes i mediambientals	108	2,0	90,7
Immigració	94	1,7	92,4
Economia social	71	1,3	93,7
Comunicació	73	1,3	95,1
Drets humans	56	1	96,1
Comerç	53	1	97,1
Entitats de segon grau	36	0,7	97,8
Sense tipus	34	0,6	98,4
Defensa i protecció dels animals	33	0,6	99
Polítiques i sindicals	33	0,6	99,6
Diversitat sexual i de gènere	22	0,4	100
Total	5.435	100	100

Font: elaboració pròpia.

• Després d'aquests 3, tenim 6 tipus d'entre 219 i 258 entitats que representen gairebé el 27% del Fitxer. Són "Cooperació al desenvolupament, solidaritat i pau", amb 258 entitats (5%); "Salut", amb 247 entitats (5%); "Suport social", amb 244 (4%); "Veïnals", amb 241 (4%); "Gremis i professionals", amb 238 (4%), i "Juvenils" amb 219 (4%).

• A continuació, hi ha 6 tipus més entre 108 i 175 entitats, que tenen gairebé el 16% de pes sobre el Fitxer. Són "Promoció de la ciutadania activa", amb 175 entitats (3%); "Discapacitats", amb 150 entitats (3%); "Dones", amb 149 entitats (3%); "Gent gran", amb 146 entitats (3%); "Religioses", amb 119 entitats (2%), i "Ecologistes i mediambientals", amb 108 entitats (2%).

• Les entitats restants representen conjuntament el 9% restant del Fitxer i cada una individualment representa menys del 2%.

• Cal recordar aquí que, tot i que mirem la quantitat d'entitats per cada tipus, aquesta mesura no té en compte ni la grandària de les entitats en nombre de persones associades, pressupost, activitat, etcètera, ni la importància del seu rol dins de l'activitat comunitària.

3.2.2. Distribució per tipologia i ubicació geogràfica

• Per conèixer la distribució de cada tipus d'entitat, hem aplicat mapes de calor amb 1,5 quilòmetres de radi, com s'explica en l'apartat metodològic. Al damunt de cada mapa, es fa una descripció breu de la distribució centrant-nos sobretot en les zones on es troba més concentració d'entitats, si bé també ens podríem interessar en les zones més desèrtiques.

1. Comerç (53 entitats)

Hi ha poques entitats que s'hagin qualificat com a "Comerç" en la primera categoria. La majoria d'entitats se situen en l'eix nord-oest al centre, concretament a la Vila de Gràcia o a prop i, sobretot, al Raval o a prop. La concentració més alta es troba al Raval. Després trobem una sèrie d'entitats situades de forma dispersa en diversos barris. Hi ha molts districtes que no tenen més de 2 entitats i molts barris que no en tenen cap.

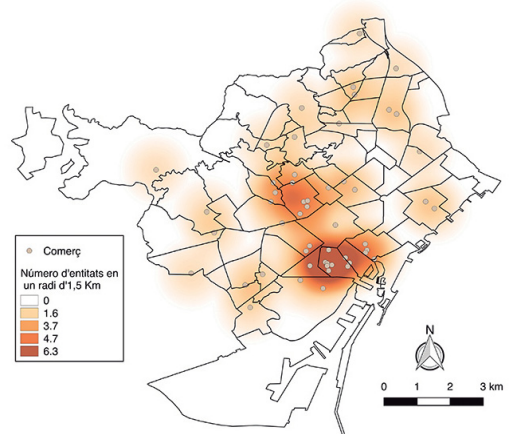

Figura 9. Mapa de calor entitats "Comerç".
Font: elaboració pròpia.

2. Gremis i professionals (238 entitats)

Troblem moltes entitats dispersades pel territori; en una majoria de barris es troba almenys una d'aquestes entitats. La tendència és que aquestes entitats es trobin majoritàriament a l'eix nord-oest al centre, amb una concentració al centre de l'Eixample, especialment a la Dreta de l'Eixample, però que banya l'Esquerra de l'Eixample, barris de Ciutat Vella i la Vila de Gràcia. Aquests sis barris contenen prop del 45% de les entitats de "Gremis i professionals" de la ciutat.

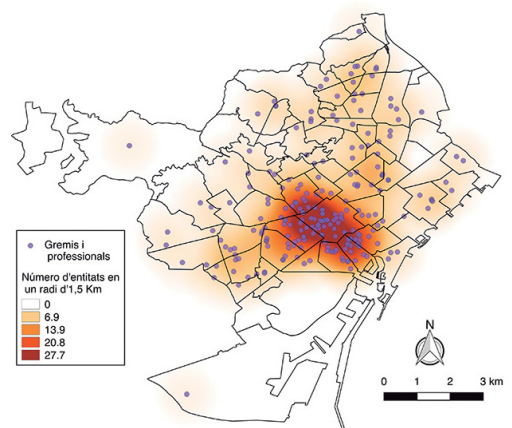

Figura 10. Mapa de calor entitats "Gremis i professionals".
Font: elaboració pròpia.

3. Economia social (71)

Igual que les de "Comerç", les entitats registrades com a "Economia social" són escasses en molts barris i es troben disperses. El punt amb més concentració és a la Dreta de l'Eixample, on hi ha prop de 15 entitats. En aquest barri hi ha un espai amb 8 entitats d'economia social al carrer de Casp, 43, l'espai on s'ubica Ecos Grup Cooperatiu. També podem destacar una concentració baixa, però relativament important a escala de ciutat, al Poble-sec i a Sants.

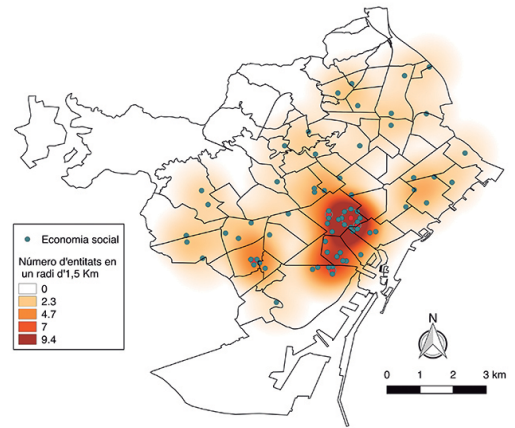

Figura 11. Mapa de calor entitats "Economia social".
Font: elaboració pròpia.

4. Drets humans (56 entitats)

Trobem una concentració alta d'entitats a l'eix nord-oest al centre, però principalment el nucli es troba al Raval i la zona del voltant, amb prop del 40% de les entitats de la ciutat. La resta d'entitats estan dispersades principalment per la resta de l'Esquerra de l'Eixample i per Gràcia. També en trobem algunes als districtes de Sarrià - Sant Gervasi i a Sant Andreu. Als districtes d'Horta-Guinardó, Nou Barris i Sant Martí n'hi ha molt poques o cap.

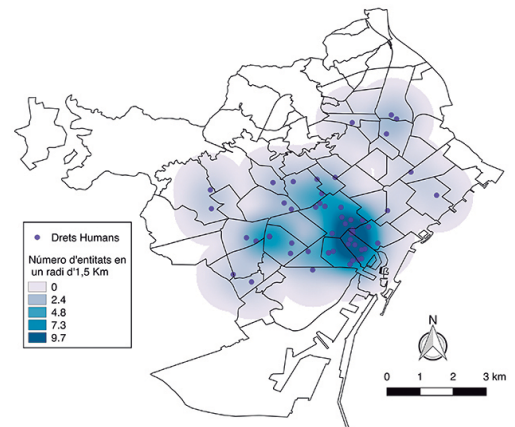

Figura 12. Mapa de calor entitats "Drets humans".
Font: elaboració pròpia.

5. Cooperació al desenvolupament, solidaritat i pau (258 entitats)

La majoria d'entitats es troben a l'eix nord-oest al centre, principalment a la Vila de Gràcia i als barris nord-oest de Ciutat Vella. No obstant això, com en el cas de "Gremis i professionals", més enllà de l'eix aquestes entitats es troben dispersades a molts barris de la ciutat i d'una forma bastant homogènia. Destaca que, tot i que són poques, hi ha presència d'aquestes entitats a barris perifèrics dels districtes d'Horta-Guinardó i Sant Martí.

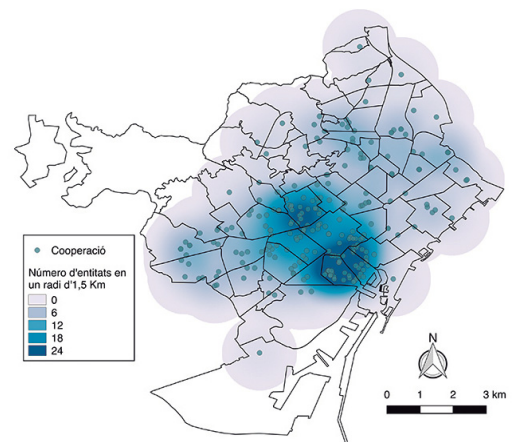

Figura 13. Mapa de calor entitats "Cooperació al desenvolupament, solidaritat i pau".
Font: elaboració pròpia.

6. Immigració (94 entitats)

El nucli preponderant, en aquest cas, es troba únicament a Ciutat Vella, on hi ha prop del 50% de totes les entitats de la ciutat. Després podem destacar entitats en barris de l'Eixample i el Poble-sec, així com la presència d'entitats als barris del centre de Nou Barris. No n'hi trobem cap al barri del Poblenou i només un grapat entre els districtes de Sarrià - Sant Gervasi, Horta-Guinardó i les Corts.

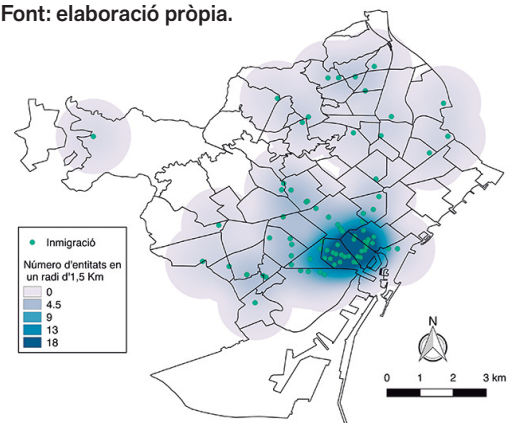

Figura 14. Mapa de calor entitats "Immigració".
Font: elaboració pròpia.

7. Culturals (1.458)

Aquest tipus d'entitat, el tipus més nombrós de la ciutat (el 27% de les entitats) el podem trobar a quasi tots els barris de la ciutat, si bé se solen concentrar en certs punts dels barris. Això sí, de nou destaca l'eix nord-oest, amb un nucli a Ciutat Vella que irradia els barris del voltant i un altre nucli a la Vila de Gràcia. A més, també hi ha un gran nombre d'entitats al barri de Sants, així com una concentració relativa als barris del Poblenou i de Sant Andreu.

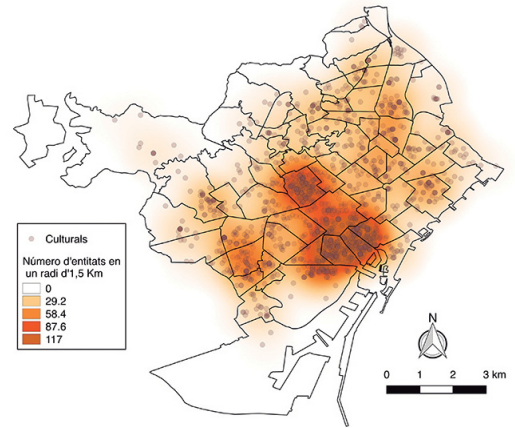

Figura 15. Mapa de calor entitats "Culturals".
Font: elaboració pròpia.

8. Religioses (119)

La major part de les d'entitats es troben al Raval, el Gòtic, l'Antiga Esquerra de l'Eixample i la Vila de Gràcia. La resta es troben disperses per la ciutat, inclosos els barris més perifèrics, on trobem parròquies i esglésies catòliques i també algunes associacions de comunitats d'altres religions. Cal destacar una certa importància del Camp de l'Arpa, amb cinc entitats, degut a la presència propera d'esglésies i d'una parròquia.

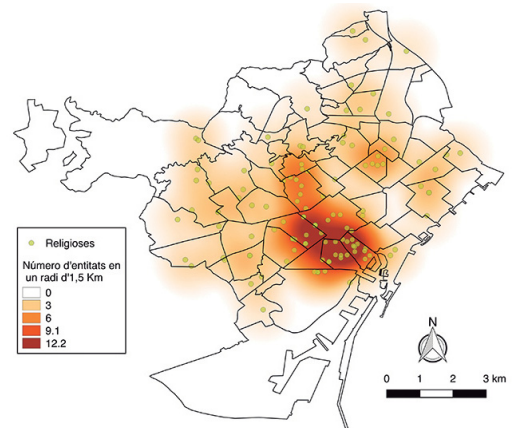

Figura 16. Mapa de calor entitats "Religioses".
Font: elaboració pròpia.

9. Comunicació (73)

Troblem una concentració d'entitats en tres punts: al Raval i els seus voltants, a la Vila de Gràcia i els seus voltants, i un conjunt de 10 entitats entre els barris de la Bordeta, Hostafrancs i Sants. Pel que hem pogut comprovar en una vista ràpida de les dades, sembla que les entitats de prop de Sants són les associacions que centren la seva activitat tant en l'àmbit local com en la resta de Catalunya.

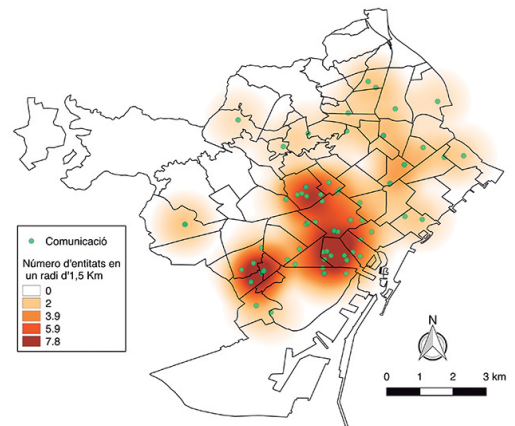

Figura 17. Mapa de calor entitats "Comunicació".
Font: elaboració pròpia.

10. Educació i formació (645)

Són nombroses i es troben distribuïdes per tot el territori, inclosos els barris perifèrics, principalment pel fet que moltes entitats són associacions de pares i mares o altres entitats relacionades amb col·legis educatius. Tanmateix, hi podem destacar tres nuclis importants: els barris de Ciutat Vella (exceptuant-ne la Barceloneta), la Vila de Gràcia i una àrea de menys concentració, però més extensa, en la intersecció dels districtes de Nou Barris, Horta-Guinardó i Sant Andreu, al voltant del barri de Vilapicina i la Torre Llobeta.

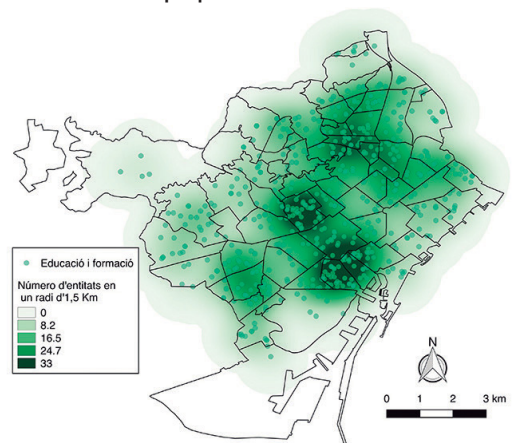

Figura 18. Mapa de calor entitats "Educació i formació".
Font: elaboració pròpia.

11. Esportives (533)

En trobem a bona part del territori. Hi ha dos o tres nuclis de concentració d'entitats al barri de Sants, un de menys preponderant al Poble-sec i un a Sant Martí de Provençals. Aquest darrer nucli, en part, es deu al fet que s'allotgen 22 entitats a la rambla de Guipúscoa, 23, algunes de les quals són federacions. A l'eix nord-oest al centre hi ha moltes entitats i cal destacar també una presència notòria als barris del nord i nord-oest de la ciutat a través d'una franja d'entitats que va de l'extrem d'Horta-Guinardó amb Gràcia fins a l'altre extrem de la ciutat a Sant Andreu.

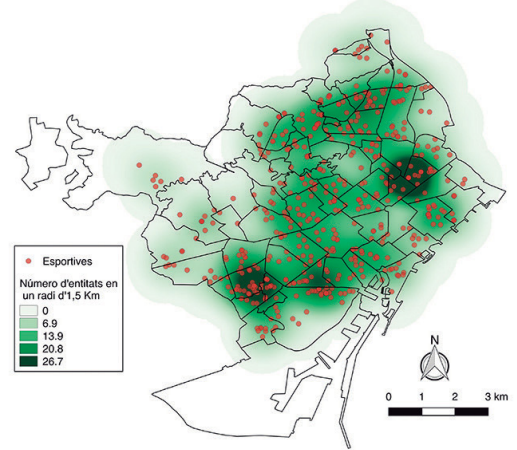

Figura 19. Mapa de calor entitats "Esportives".
Font: elaboració pròpia.

12. Juvenils (219)

Tot i que estan dispersades pel territori, hi ha una concentració d'entitats molt alta al districte de Ciutat Vella. Després, en menor escala, n'hi ha una d'important a la zona entre els barris de Sants i les Corts. A més, com en el cas de les "Esportives", però molt menys rellevant, hi ha una franja d'entitats d'Horta-Guinardó fins a barris de Nou Barris propers a Sant Andreu. També trobem un bon nombre d'entitats a l'Eixample, a la Vila de Gràcia i a barris de Sant Martí.

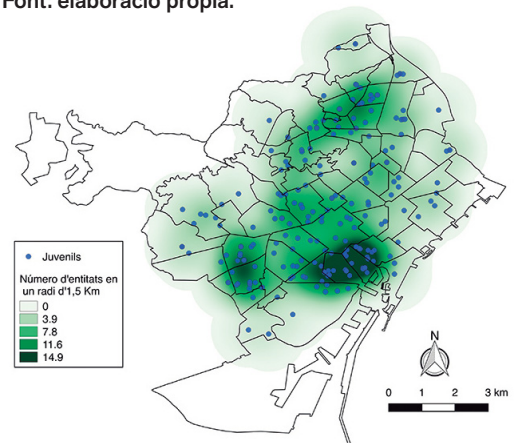

Figura 20. Mapa de calor entitats "Juvenils".
Font: elaboració pròpia.

13. Gent gran (146)

Troblem força entitats distribuïdes pel territori, tot i que hi ha certs punts on n'hi ha una concentració. Per sobre de tot, una gran part de les entitats se situa entre el Poble-sec i els barris de Ciutat Vella. Trobem un altre punt amb moltes entitats al sud-est del barri del Camp d'en Grassot i els seus voltants. Després, podem destacar concentracions més lleus (de prop de 10 entitats) entre els barris de les Corts i Sants, entre els barris de Sant Gervasi - Galvany i Sant Gervasi - la Bonanova, així com pel centre del districte de Nou Barris.

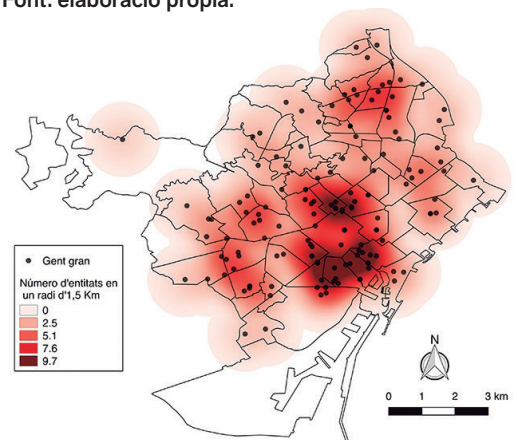

Figura 21. Mapa de calor entitats "Gent Gran".
Font: elaboració pròpia.

14. Discapacitats (150)

Com les de "Gent gran", hi ha entitats distribuïdes pel territori amb concentracions importants a alguns punts de la ciutat, però no hi trobem a bona part dels barris de Nou Barris i Horta-Guinardó. En trobem un grup al voltant del barri de Sant Antoni, un al de la Vila de Gràcia i un altre al del Camp de l'Arpa. A l'oest trobem diverses entitats al districte de Sarrià - Sant Gervasi i a les Corts. Al barri de la Verneda i la Pau trobem 6 entitats que s'ubiquen a l'Hotel d'Entitats de La Pau, al carrer de Pere Vergés, 1.

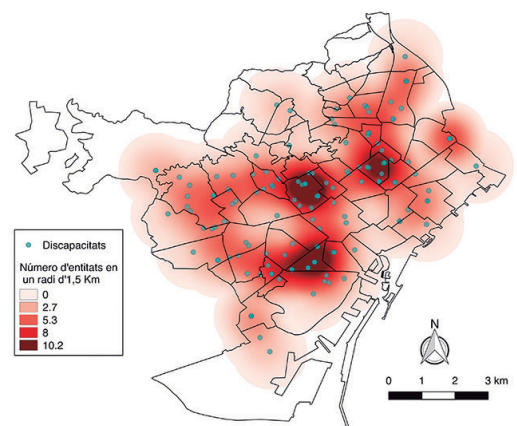

Figura 22. Mapa de calor entitats "Discapacitats".
Font: elaboració pròpia.

15. Salut (247)

La majoria d'aquestes entitats es concentren des del sud del Putxet fins al nord del Raval i des del nord-est de la Nova Esquerra de l'Eixample fins al centre de la Dreta de l'Eixample. Al voltant d'aquest eix se n'ubica una altra majoria, sobretot als districtes de Sarrià - Sant Gervasi i les Corts i el barri de Sarrià. Pel que fa a la resta, són principalment als barris de Porta, el Congrés i Sant Andreu. Igual que a "Discapacitats", trobem 9 entitats que s'ubiquen a l'Hotel d'Entitats de La Pau, al carrer de Pere Vergés, 1.

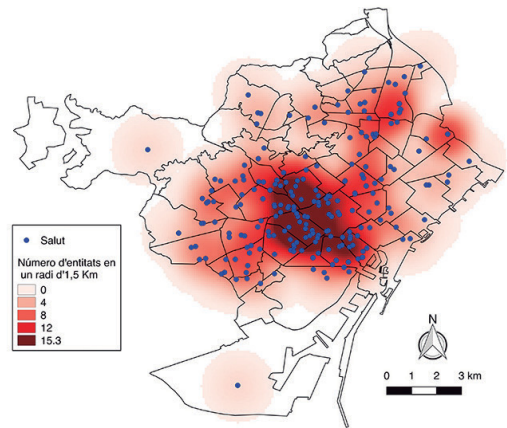

Figura 23. Mapa de calor entitats "Salut".
Font: elaboració pròpia.

16. Ecologistes i mediambientals (108)

La majoria d'entitats es tornen a trobar en l'eix nord-oest al centre de la ciutat, des del sud del Raval fins al nord de la Vila de Gràcia. A la resta del territori no hi ha cap lloc que destaquï de manera important, si bé podem esmentar la presència de 4 entitats properes al barri de Vallvidrera, el Tibidabo i les Planes, així com 4 més entre els barris de Pedralbes, i la Maternitat i Sant Ramon. També podem destacar la presència de 4 entitats properes al Guinardó.

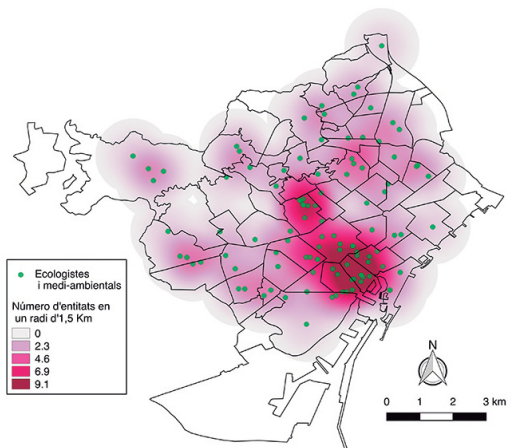

Figura 24. Mapa de calor entitats "Ecologistes i mediambientals".
Font: elaboració pròpia.

17. Defensa i protecció dels animals (33)

Hi ha un nombre baix d'entitats registrades sota aquesta categoria (només 33). A causa de la seva estreta relació amb el medi-ambient, però, algunes es poden trobar registrades en la categoria "Ecologistes i mediambientals". Bona part es troben al centre de Barcelona, als barris de Gràcia, l'Eixample i Ciutat Vella. També podem destacar una sèrie d'entitats al marge sud-oest del districte de Sants, així com 3 entitats al sud del barri de Sant Andreu.

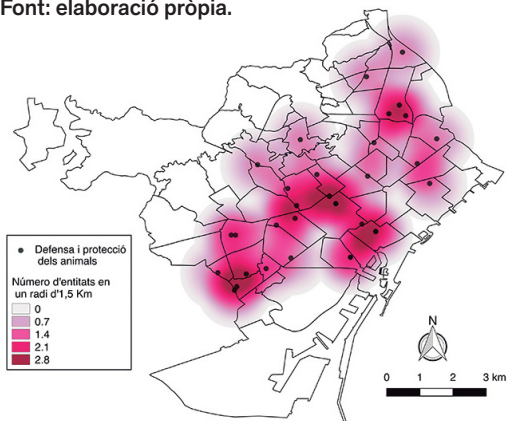

Figura 25. Mapa de calor entitats "Defensa i protecció dels animals".
Font: elaboració pròpia.

18. Suport social (244)

Aquestes entitats es troben força distribuïdes pel territori, si bé no en trobem a moltes de les zones més perifèriques de la ciutat, com ara als barris al nord i nord-est de Nou Barris i Sant Andreu. També en trobem poques al districte d'Horta-Guinardó. Hi ha una concentració d'entitats a l'eix nord-oest al centre. El 56% de les entitats de la ciutat es troben al Raval i els barris propers (la Dreta de l'Eixample, la Ribera i el Poble-sec) i a la Vila de Gràcia.

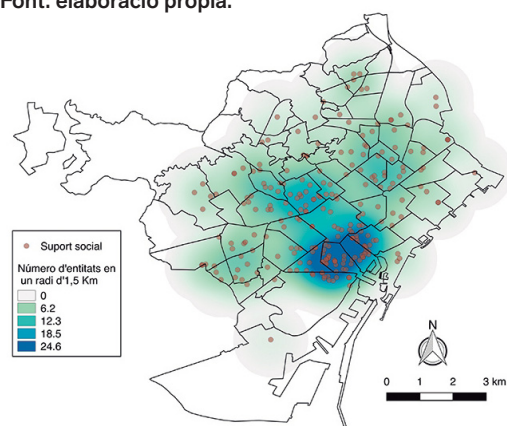

Figura 26. Mapa de calor entitats "Suport social".
Font: elaboració pròpia.

19. Dones (149)

Troblem un bon nombre d'entitats registrades com de "Dones" i, d'aquestes, el 38% està entre els tres barris de Ciutat Vella al centre, la Dreta de l'Eixample i la Vila de Gràcia. Fora d'aquest cercle, la distribució no és gaire homogènia i hi ha molts barris sense entitats. De nou, igual que amb "Suport social", trobem poques entitats a barris perifèrics, tot i que als de Nou Barris sí que en trobem algunes. A la Barceloneta i a molts barris d'Horta-Guinardó, tampoc n'hi trobem cap.

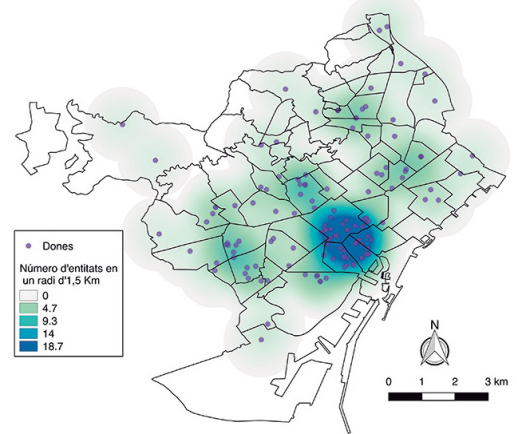

Figura 27. Mapa de calor entitats "Dones".
Font: elaboració pròpia.

20. Diversitat sexual i de gènere(22)

Degut a la seva poca presència, no en trobem a la majoria de barris. A més, una gran part de les que hi ha es troben prop del centre de Barcelona, on destaca la presència de 5 entitats al marge del sud de l'Antiga Esquerra de l'Eixample, principalment pel fet que 3 entitats comparteixen espai al passatge de Valeri Serra, 23. Fora del centre, només podem destacar 1 entitat al nord de Sants, 2 a Pedralbes, 1 al sud de Sant Andreu i 1 a Torre Baró.

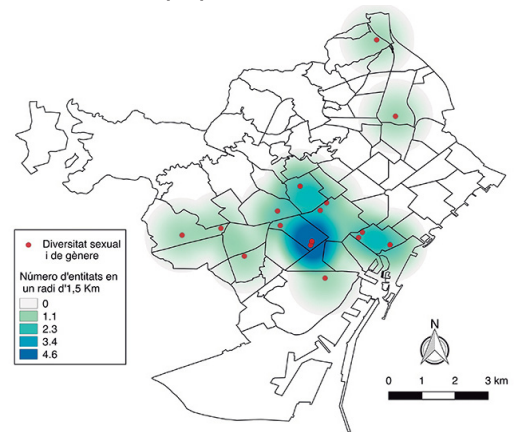

Figura 28. Mapa de calor entitats "Diversitat sexual i de gènere".
Font: elaboració pròpia.

21. Veïnals (241)

Aquestes entitats es troben distribuïdes de forma força homogènia pel territori, segurament per la seva naturalesa local, si bé podem destacar l'escassetat a la Dreta de l'Eixample (que només en té 1) i en alguns barris de Sant Martí. Els districtes més actius són el de Sants-Montjuïc, sobretot pel barri de Sants (15 entitats) i la Marina de Port (9), i Ciutat Vella, inclosa la Barceloneta aquest vegada, on n'hi ha 9. Entre els dos districtes concentren prop d'un terç de les entitats de la ciutat. Un barri que també cal destacar és Vallvidrera, el Tibidabo i les Planes, amb 8 entitats.

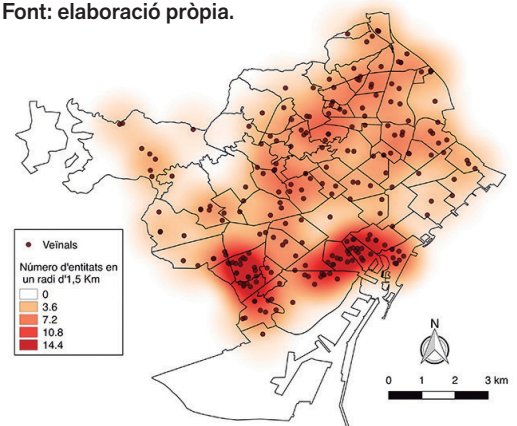

Figura 29. Mapa de calor entitats "Veïnals".
Font: elaboració pròpia.

22. Promoció de la ciutadania activa (175)

Hi trobem entitats distribuïdes per tot el territori, si bé d'una forma molt menys homogènia que les "Veïnals". Cal destacar el barri de Sants, amb 13 entitats, que juntament amb la densitat d'entitats veïnals, fan d'aquest barri un nucli important d'entitats que promouen l'activitat localment. Després, destaca un altre cop l'eix nord-oest, però aquest cop s'estén més enllà de la Vila de Gràcia i arriba als barris del seu nord-oest. Finalment, cal destacar un eix d'entitats que va des del Poblenou pujant cap al nord-oest fins a Vilapicina, per després continuar per altres barris de Nou Barris fins a les Roquetes, on trobem 7 entitats.

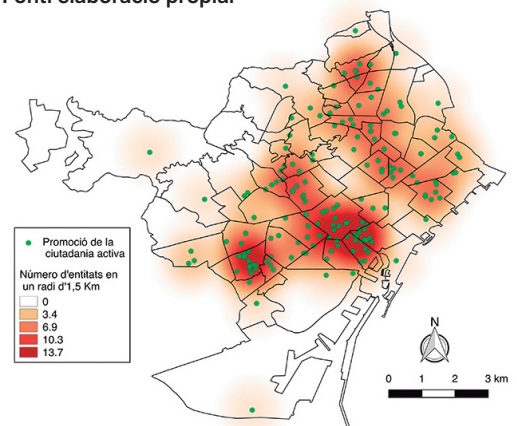

Figura 30. Mapa de calor entitats "Promoció de la ciutadania activa".
Font: elaboració pròpia.

23. Polítiques i sindicals (33)

La majoria d'aquestes entitats es troben al centre de Barcelona. Entre els barris de Ciutat Vella i la Dreta de l'Eixample trobem quasi el 60% de les entitats de la ciutat. Algunes entitats d'aquests barris formen part de la mateixa organització, com ara les agrupacions juvenils de sindicats com la UGT o la USOC.

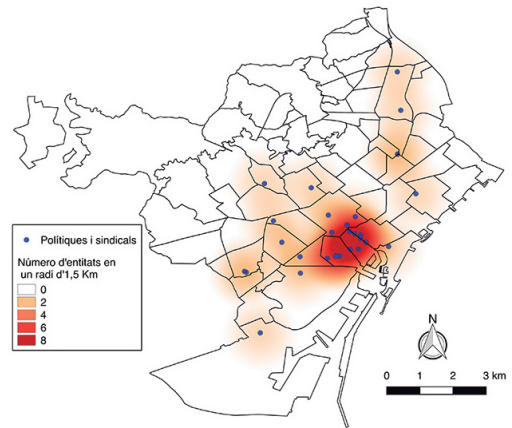

Figura 31. Mapa de calor entitats "Polítiques i sindicals". Font: elaboració pròpia.

3.3. Espais que allotgen 5 o més entitats

- Hem detectat 40 espais que alberguen 6 entitats o més. Entre tots aquests espais sumen 443 entitats, que representen prop del 8% del total d'entitats de la ciutat. Per aprofundir més en aquestes entitats, per cada districte mostrem una taula on s'especifiquen alguns detalls dels espais: el nom de l'espai, si en té; l'adreça; el barri on s'ubica; el nombre d'entitats del Fitxer que allotja, i la tipologia més comuna d'aquestes entitats (en cas que no hi hagi, posem "Diversos").

- En general, sol coincidir que els espais es troben en barris on havíem detectat un nombre alt d'associacions.

Ciutat Vella

- A Ciutat Vella és on hi ha més espais, amb un total de 9 espais i prop de 100 entitats, seguint amb la lògica de ser el districte de Barcelona on s'ubiquen més entitats. Estan repartides per tots els barris excepte la Barceloneta. Una gran majoria són gestionades per entitats sense ànim de lucre.

- Ca la Dona és l'espai més important de la ciutat en termes del nombre d'entitats de la categoria "Dones" que s'hi troben. Hem pogut detectar que hi ha 8 entitats de "Dones" que encara tenien l'adreça de quan l'associació estava al carrer de Casp, 38, i com que moltes d'aquestes entitats no tenen una pàgina web o no hem trobat l'adreça actual, posem que a Ca la Dona hi ha entre 11 i 19 entitats.

Taula 3. Espais que allotgen a més de 5 entitats del Fitxer, Ciutat Vella

Nom	Adreça	Barri	Nombre d'entitats del Fitxer	Tipologia principal de les entitats
Edifici Rosa Sensat	Av. Drassanes, 3	El Raval	7	Educació
Espai d'Entitats Lafede.cat, i Federació Cat. de Famílies Monoparentals	C. Erasme de Janer, 8	El Raval	11	Cooperació
CCCB	C. Montalegre, 5	El Raval	7	Culturals
Casa de la Solidaritat	C. Vistalegre, 15	El Raval	9	Cooperació
Casal Llatinoamericà de Catalunya - Fedelatina	C. Nou de Sant Francesc, 15	Gòtic	12	Immigració
Centre Cívic Pati Llimona	C. Regomir, 3	Gòtic	7	Diversos
Ca la Dona	C. Ripoll, 25	Gòtic	11-19	Dones
Centre Sant Pere Apòstol	C. Sant Pere Més Alt, 25	Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera	13	Culturals
CCOO	Via Laietana, 16	Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera	15	Diversos

Font: elaboració pròpia.

L'Eixample

- Trobem 3 espais d'entitats que allotgen 41 entitats en total, entre els barris de l'Antiga Esquerra de l'Eixample i la Dreta de l'Eixample.
- Com havíem vist en apartats anteriors, podem destacar l'espai d'Ecos Grup Cooperatiu, al carrer de Casp, 43, on hi ha una part important de les entitats d'economia social de la ciutat.
- No hem pogut trobar quina entitat gestiona l'espai al carrer de la Diputació, 276, on s'allotja Òmnium Cultural.

Taula 4. Espais que allotgen més de 5 entitats del Fitxer, l'Eixample

Nom	Adreça	Barri	Nombre d'entitats del Fitxer	Tipologia principal de les entitats
Hotel d'Entitats CIEMEN	C. Rocafort, 242	L'Antiga Esquerra de l'Eixample	17	Diversos
Ecos Grup Cooperatiu	C. Casp, 43	La Dreta de l'Eixample	17	Economia social
-	C. Diputació, 276	La Dreta de l'Eixample	7	Culturals

Font: elaboració pròpia.

Sants-Montjuïc

- A Sants-Montjuïc trobem 4 espais amb 37 entitats: 3 espais són del barri de Sants i la que allotja més és el Centre Social de Sants, al carrer d'Olzinelles, 30, amb 17 entitats. A més, destaca el fet que 2 dels 3 espais de Sants són associacions de veïns i veïnes, fet que posa en relleu la fortalesa d'aquest tipus d'entitat en aquest barri.
- El 2017, va començar a funcionar l'espai de la Lleialtat Santsenca, al carrer d'Olzinelles, 31, a Sants també, un espai que podria allotjar moltes entitats. Actualment, però, només hi trobem ubicada una entitat.

Taula 5. Espais que allotgen més de 5 entitats del Fitxer, Sants-Montjuïc

Nom	Adreça	Barri	Nombre d'entitats del Fitxer	Tipologia principal de les entitats
Centre Social de Sants - Associació Veïns i Veïnes de Sants	C. Olzinelles, 30	Sants	17	Diversos
Centre Cívic Cotxeres de Sants, Edifici Jacint Laporta	C. Sants, 79	Sants	8	Diversos
Associació de Veïns de Badal - Brasil - la Bordeta	C. Daoiz i Velarde, 30	Sants	6	Diversos
Centre Cultural de Port	C. Sant Eloi, 9	La Marina de Port	6	Culturals i Educació

Font: elaboració pròpia.

Les Corts

- Trobem 2 espais amb 29 entitats, repartits entre un centre cívic i la Universitat Politècnica de Barcelona, al barri de Pedralbes. Així, aquesta universitat tècnica fa augmentar molt la densitat associativa del barri i genera associacions d'"Educació i formació", "Juvenils", "Culturals", "Esportives", "Cooperació", etcètera.

Taula 6. Espais que allotgen més de 5 entitats del Fitxer, les Corts

Nom	Adreça	Barri	Nombre d'entitats del Fitxer	Majoria de les entitats
Universitat Politècnica de Barcelona	C. Jordi Girona, 1	Pedralbes	15	Diversos
Centre Cívic Tomasa Cuevas	C. Dolors Masferrer i Bosch, 33-35	Les Corts	14	Culturals

Font: elaboració pròpia.

Sarrià - Sant Gervasi

• Trobem 2 espais amb 18 entitats, un centre cultural i un centre cívic a Sarrià i a Vallvidrera, el Tibidabo i les Planes, respectivament. Casa Orlandia, sobretot, allotja entitats de la categoria "Culturals", si bé podem destacar-hi 2 entitats de "Dones" també.

Taula 7. Espais que allotgen més de 5 entitats del Fitxer, Sarrià - Sant Gervasi

Nom	Adreça	Barri	Nombre d'entitats del Fitxer	Tipologia principal de les entitats
Casa Orlandia	C. Jaume Piquet, 23	Sarrià	10	Culturals
Centre Cívic Vallvidrera - Vázquez Montalbán	C. Reis Catòlics, 16	Vallvidrera, el Tibidabo i les Planes	8	Diversos

Font: elaboració pròpia.

Gràcia

• A Gràcia només trobem 2 espais amb 28 entitats, 1 a la Vila de Gràcia. Sorpren que un barri amb una densitat associativa tan alta no tingui espais que allotgin més de 5 entitats. Els espais es troben dispersats per tot el barri.

• A més, no estan gestionats per entitats sense ànim de lucre, sinó per entitats públiques.

Taula 8. Espais que allotgen més de 5 entitats del Fitxer, Gràcia

Nom	Adreça	Barri	Nombre d'entitats del Fitxer	Tipologia principal de les entitats
Oficina d'Afers Socials i Famílies de Barcelona	C. Providència, 42	Vila de Gràcia	22	Diversos
Centre Cívic El Coll	C. Aldea, 15	El Coll	6	Diversos

Font: elaboració pròpia.

Horta-Guinardó

• Disposa de 3 espais amb un total de 19 entitats i cap dels espais es troba en barris amb una alta densitat associativa per habitant.

• Cal destacar la gran presència d'entitats al carrer de Feliu i Codina, al barri de Can Baró, a part dels dos espais de més de 5 entitats.

Taula 9. Espais que allotgen més de 5 entitats del Fitxer, Horta-Guinardó

Nom	Adreça	Barri	Nombre d'entitats del Fitxer	Tipologia principal de les entitats
Associació Lluïsos d'Horta	C. Feliu i Codina, 7	Horta	6	Culturals
Centre Cívic Matas i Ramis	C. Feliu i Codina, 20	Can Baró	7	Diversos
Casal de Barri Can Baró - El Pirineu	C. Josep Serrano, 59	Can Baró	6	Diversos

Font: elaboració pròpia.

Nou Barris

- Hi ha 3 espais amb un total de 26 entitats, dues dels quals es troben als barris de les Roquetes i la Trinitat Nova, dos barris que destaquem perquè presenten una alta participació associativa.

Taula 10. Espais que allotgen més de 5 entitats del Fitxer, Nou Barris

Nom	Adreça	Barri	Nombre d'entitats del Fitxer	Tipologia principal de les entitats
Centre Cívic Ton i Guida	C. Romani, 6	Les Roquetes	11	Diversos
Ateneu Popular de Nou Barris	C. Portlligat, 11	La Trinitat Nova	8	Culturals
Centre Cívic Can Basté	Pg. Fabra i Puig, 274-276	El Turó de la Peira	7	Culturals

Font: elaboració pròpia.

Sant Andreu

- Trobem 4 espais amb 44 entitats, 3 dels quals són al barri de Sant Andreu, un barri amb un nombre alt d'associacions gestionades per diversos tipus d'entitats (cooperatives, associacions o públiques).

Taula 11. Espais que allotgen més de 5 entitats del Fitxer, Sant Andreu

Nom	Adreça	Barri	Nombre d'entitats del Fitxer	Tipologia principal de les entitats
Cooperativa Taller Escola Barcelona (TEB)	C. Fernando Pessoa, 54	Sant Andreu	6	Persones amb discapacitat
Centre Cívic La Sagrera "La Barraca"	C. Martí Molins, 29	Sagrera	7	Diversos
Centre Cultural Fabra i Coats	C. Sant Adrià, 20	Sant Andreu	15	Diversos
Hotel d'Entitats Can Guardiola	C. Cuba, 2	Sant Andreu	16	Diversos

Font: elaboració pròpia.

Sant Martí

- En aquest districte, hi trobem un gran nombre d'espais, 6 dels quals allotgen 101 entitats. Aquest alt nombre d'entitats es deu, sobretot, a dos edificis de la Generalitat de Catalunya: d'una banda, l'Hotel d'Entitats de La Pau, a la Verneda i la Pau, que allotja 39 entitats i, de l'altra, la Secretaria General de l'Esport, a Sant Martí de Provençals, que allotja entitats esportives de segon grau (ja ho veiem en apartats anteriors).

- Dos espais són al Poblenou, un barri on trobàvem un alt nombre d'associacions, i són gestionats per l'Ajuntament.

Taula 12. Espais que allotgen més de 5 entitats del Fitxer, Sant Martí

Nom	Adreça	Barri	Nombre d'entitats del Fitxer	Tipologia principal de les entitats
Hotel d'Entitats de La Pau	C. Pere Vergés, 1	La Verneda i la Pau	39	Diversos
Secretaria General de l'Esport	Rbla. Guipúscoa, 23	Sant Martí de Provençals	23	Esportives de segon grau
Centre Cívic Sant Martí de Provençals	C. Selva de Mar, 213-215	Sant Martí de Provençals	18	Diversos
Centre Cívic de Can Felipa	C. Pallars, 275	Poblenou	7	Culturals
Centre de Serveis Socials Poblenou	C. Pallars, 277	Poblenou	6	Diversos
Centre Cultural La Farinera del Clot	Gran via de les Corts Catalanes, 837	El Clot	8	Diversos

Font: elaboració pròpia.

3.4. Encreuament amb dades de subvencions de convocatòria ordinària atorgades

3.4.1. Representativitat del Fitxer sobre el total de subvencions ordinàries atorgades

- Per a aquest estudi hem accedit a les dades de les subvencions atorgades a partir de bases de convocatòria ordinària, de manera que, a continuació, no es tenen en compte les subvencions extraordinàries i les específiques.
- Sabem que les subvencions de convocatòria ordinària estan vinculades a projectes i que una entitat pot demanar una subvenció per projecte. Per demanar-les, entre altres requisits, les entitats han d'informar de la despesa total que destinaran al projecte per al qual demanen la subvenció i la quantitat de subvenció que sol·liciten. L'Ajuntament, després, atorga una quantitat determinada de la subvenció sol·licitada.
- Tot i que disposem de dades de les subvencions ordinàries atorgades del 2011 al 2018, pot ser erroni comparar-les amb un fitxer d'entitats que, en principi, pretén estar actualitzat respecte a les entitats actives en el moment de fer la consulta. Podria haver-hi subvencions a una entitat que ja no és al Fitxer, motiu pel qual aquesta subvenció no es comptabilitzaria si analitzem l'evolució de les subvencions només per les entitats del Fitxer.
- Per conèixer si aquest és un cas comú, podem comparar, per cada any, el percentatge d'entitats que han rebut subvencions i que es troben en el Fitxer sobre el total d'entitats que han rebut subvenció, estiguin o no al Fitxer (Taula 13). En el cas que moltes de les entitats que han rebut una subvenció haguessin desaparegut, hauríem de veure, per a anys anteriors al 2018, un percentatge més baix que aquest any.

Taula 13. Evolució del percentatge de subvencions ordinàries a entitats del Fitxer, 2011-2018

Any	Total de subvencions ordinàries atorgades	Subvencions ordinàries atorgades a entitats que es troben al Fitxer	% de subvencions a entitats del Fitxer sobre el total de subvencions atorgades
2011	3336	2984	89,4
2012	3245	2913	89,8
2013	3459	3100	89,6
2014	3836	3430	89,4
2015	4106	3677	89,6
2016	4313	3874	89,8
2017	4716	4310	91,4
2018	4723	4277	90,6

Font: elaboració pròpia.

- Veiem que el Fitxer ha sigut capaç de concordar en prop del 90% de les subvencions ordinàries atorgades en els darrers anys, un percentatge molt alt. Podem entendre això com que les entitats han tingut una "supervivència" alta en els darrers anys, o que moltes entitats del Fitxer potser actualment ja no existeixen, però no han sigut eliminades.
- Si no s'arriba al 100% segurament és perquè a aquesta convocatòria ordinària també s'hi presenten entitats amb ànim de lucre, que podrien representar una bona part del 10% restant.

• Dit això, es constata que és possible fer una anàlisi de l'evolució de les subvencions ordinàries atorgades per l'Ajuntament de Barcelona entre el 2011 i el 2018 a entitats del Fitxer que s'apropa a la realitat del total de subvencions de convocatòria ordinària atorgades a entitats sense ànim de lucre per aquest mateix ens i aquests anys.

3.4.2. Evolució de la despesa total dels projectes, de les subvencions ordinàries sol·licitades i de les atorgades, 2011-2018

• **L'any 2018, es van sol·licitar prop de 40 milions d'euros en subvencions ordinàries a l'Ajuntament per a projectes** per als quals se suposava un total de despesa de 166 milions d'euros.

• D'aquests 40 milions sol·licitats, es van concedir quasi 22 milions d'euros.

• Per a les entitats del Fitxer, es van concedir 18,2 milions d'euros per a una despesa de quasi 100 milions d'euros.

• Així, la despesa en projectes de les entitats del Fitxer suposa el 60% de la despesa del total dels projectes sol·licitats. Entre els projectes que no són d'entitats del Fitxer trobem, per exemple, empreses de societat limitada organitzadores de gran esdeveniments com el Sónar o el Primavera Sound.

• **Entre el 2011 i el 2018 s'han concedit gairebé 122 milions d'euros en subvencions ordinàries, dels quals 98 milions s'han destinat a projectes desenvolupats per les entitats inscrites al Fitxer.** Aquestes mateixes entitats del Fitxer van registrar una despesa de prop de 641 milions d'euros per als projectes que sol·licitaven.

• Per tant, les subvencions ordinàries haurien subvencionat prop del 15,2% de la despesa total de les entitats per als projectes per als quals se sol·licitava subvenció sota les bases d'una convocatòria ordinària.

• Si mirem l'evolució de les entitats del Fitxer en els darrers anys (Figura 33), veiem com la despesa total dels projectes disminuïa, com a mínim, des del 2011 fins a arribar al 2014 amb prop de 67 milions d'euros. Des de llavors, la despesa ha anat augmentant, amb força des del 2016, fins a arribar a gairebé 100 milions d'euros.

• **Pel que fa a les subvencions ordinàries atorgades, han anat creixent sostingudament des del 2012, passant de prop de 8,5 milions d'euros fins a 18,2 milions anuals actuals.**

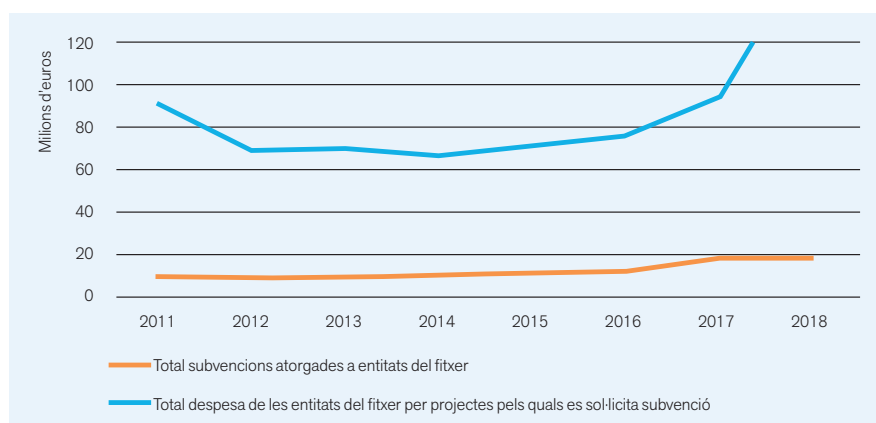

Figura 32. Evolució de la despesa i les subvencions ordinàries en projectes de les entitats del Fitxer. Font: elaboració pròpia amb dades de la Direcció del SAC.

- El 2018, es van atorgar un total de 4.277 subvencions ordinàries d'una mitjana de 4.255 euros per subvenció (Figura 34).
- L'evolució anual en el nombre absolut de subvencions ordinàries en general ha anat creixent sostinudament des del 2011, quan se'n van atorgar 2.984. Les excepcions han estat una lleugera davallada el 2012, amb 2.913 subvencions ordinàries, i una altra el 2018, ja que el 2017 se'n van donar 4.310.
- Pel que fa a la mitjana per subvenció ordinària, hi va haver una davallada del 2011 al 2013, quan van passar de 3.116 euros per subvenció fins a 2.900 euros, a causa de la caiguda de la quantitat total de subvencions ordinàries atorgades. Des de llavors, la mitjana ha anat creixent, especialment del 2016 al 2018.

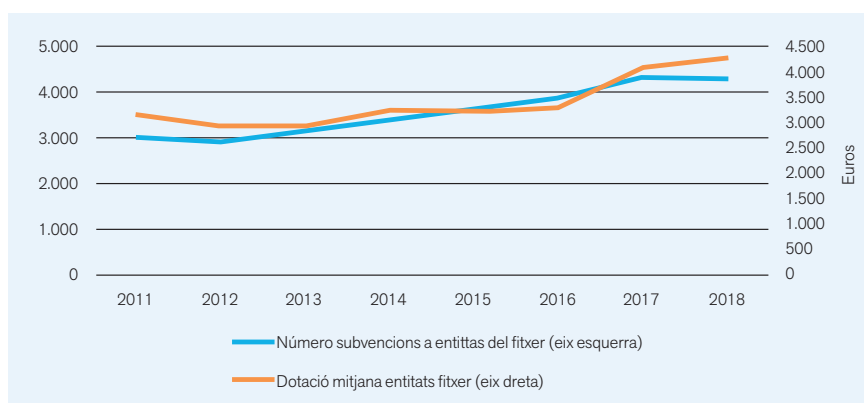

Figura 33. Evolució del nombre de subvencions ordinàries atorgades i dotació mitjana a entitats del Fitxer. Font: elaboració pròpia amb dades de la Direcció del SAC.

3.4.3. Total de subvencions ordinàries segons la tipologia de l'entitat, entre el 2011 i el 2018

• A la Taula 14 es mostra la quantitat i la proporció de les subvencions ordinàries atorgades a cada tipus d'entitat entre el 2011 i el 2018; les hem agrupat en colors diferents tenint en compte el pes de cada tipus sobre el total de les subvencions atorgades i les xifres absolutes. Això dona un primer grup de més de 10 milions d'euros, un altre d'entre 4 i 6 milions d'euros, un altre d'entre 2 i 3 milions d'euros, i un quart grup amb menys de 2 milions d'euros.

• Podem comparar les subvencions ordinàries atorgades a cada tipus amb el pes d'aquest tipus en el Fitxer. **En general, trobem que la distribució de les subvencions ordinàries atorgades a cada tipus no s'allunya de la representació de cada tipus en el Fitxer, tot i que hi ha excepcions importants, com expliquem a continuació. En tractar-se només de les subvencions ordinàries, però, aquesta comparativa només ens explica una part de la foto. Caldria conèixer les quantitats de les subvencions extraordinàries i específiques per saber el pes de cada tipus en subvencions atorgades per l'Ajuntament.**

• Les de tipus "Culturals" són les entitats del Fitxer que han rebut més subvencions ordinàries, amb prop de 24 milions d'euros i el 24% del total de les subvencions ordinàries atorgades per als anys estudiats. Aquest tipus d'entitat representa el 26,8% del total d'entitats del Fitxer, així que el seu pes en subvencions és només lleugerament superior al seu pes en el Fitxer.

• Les segones en importància són les de tipus "Esportives", amb 13,8 milions d'euros i el 14% del total de subvencions ordinàries. Tot i així, aquestes entitats representen una mica menys del 10% de les entitats del Fitxer, així que el seu pes en subvencions és superior al pes que tenen en nombre absolut d'entitats.

• Trobem vuit tipus d'entitats que han rebut entre 4 i 5 milions d'euros en subvencions, i cada tipus representa individualment prop del 4,5-6% del total de subvencions ordinàries atorgades. Aquestes tipus són: Discapacitats, Educació i formació, Gremis i professionals, Juvenils, Promoció de la ciutadania activa, Salut, Suport social i Veïnals.

• En general, en aquests vuit tipus d'entitats, la relació entre pes en subvencions ordinàries i pes en el Fitxer és força equilibrat. Les excepcions són: **una sobrerepresentació de subvencions ordinàries en relació al seu pes en el cas de "Discapacitats", que és del 2,8%, i una infrarepresentació d'"Educació i formació", que representa prop del 12% del total d'entitats, però ha rebut el 5,5% de les subvencions ordinàries.**

• El 15-20% restant de les subvencions ordinàries es distribueixen entre la resta d'entitats, que són al voltant de 13, on cap de les categoria supera els 3 milions d'euros.

Taula 14. Subvencions ordinàries atorgades a entitats del Fitxer entre el 2011 i el 2018, per tipus d'entitat

Tipus	Total de subvencions ordinàries atorgades	% de subvencions ordinàries de l'Ajuntament atorgades	% d'entitats al Fitxer
Culturals	23.762.830	24,3	26,8
Esportives	13.779.710	14,1	9,8
Suport social	5.961.480	6,1	4,5
Veïnals	5.674.252	5,8	4,4
Gremis i professionals	5.444.435	5,6	4,4
Educació i formació	5.425.003	5,5	11,9
Persones amb discapacitat	5.248.295	5,4	2,8
Juvenils	4.642.874	4,7	4,0
Promoció de la ciutadania activa	4.458.103	4,6	3,2
Salut	4.453.343	4,6	4,5
Comerç	2.849.309	2,9	1
Dones	2.502.807	2,6	2,7
Gent gran	2.066.773	2,1	2,7
Immigració	1.848.769	1,9	1,7
Entitats de segon grau	1.805.250	1,8	0,7
Religioses	1.748.373	1,8	2,2
Cooperació al desenvolupament, solidaritat i pau	1.396.125	1,4	4,7
Ecologistes i mediambientals	1.100.283	1,1	2,0
Comunicació	1.012.109	1,0	1,3
Economia social	813.976	0,8	1,3
Drets humans	700.743	0,7	1,0
Diversitat sexual i de gènere	625.435	0,6	0,4
Defensa i protecció dels animals	295.887	0,3	0,6
Polítiques i sindicals	244.814	0,3	0,6
Sense tipus	-	-	0,6
Total	97.860.977	100	100

Font: elaboració pròpia.

3.4.4. Subvencions ordinàries segons la tipologia de l'entitat; evolució anual per grups (2011-2018)

• També podem fer una ullada a l'evolució anual per al mateix període. Per simplificar la representació, però, en la Figura 35 hem agrupat les entitats de la mateixa manera que hem explicat en l'apartat sobre els mètodes, i assumim els límits d'aquesta agrupació.

- Tots els tipus han constatat un augment de les subvencions ordinàries atorgades des del 2011, tot i que els augments absoluts han estat d'una magnitud diferent.
- Els tipus "Culturals", "Religioses" i "Comunicació", que van patir una davallada relativament forta del 2011 al 2013, han vist un gran augment des del 2016, i han passat de poc més de 3 milions d'euros anuals a més de 4,5 milions.
- Del 2016 al 2018 va ser un període d'augment per a la majoria d'entitats, especialment "Juvenils" (de 400.000 euros a 1,2 milions d'euros anuals), "Educació i formació" (de 600.000 euros a 1,4 milions d'euros anuals) i "Esportives" (1,6 milions a 2,2 milions d'euros anuals).
- Les entitats de tipus "Suport social" i "Dones", així com les relacionades amb activitats comercials, han vist un augment prou sostingut de les subvencions ordinàries rebudes des del 2011 i han escalat posicions en importància respecte a d'altres grups.
- En el cas de les de "Suport social" i "Dones", si el 2018 eren les quartes amb més subvencions ordinàries, si continua aquesta tendència, l'any que ve seran les segones. Pel que fa a les relacionades amb activitats comercials, han passat de 300.000 euros a 1,8 milions euros anuals entre el 2011 i el 2018 i han passat de la novena posició a la quarta.
- Les entitats "Veïnals" i de "Promoció de la ciutadania activa" han tingut una dotació anual en subvencions ordinàries important, però que ha oscil·lat poc en els darrers anys (entre 1,3 milions i 1,5 milions d'euros anuals), sense un increment substancial com ha passat en altres casos. Per aquest motiu, si el 2011 era el tercer grup més important en subvencions, el 2018 és el sisè.
- Finalment, hi ha dos grups que són les entitats que reben menys subvencions ordinàries i que han vist una lleugera reducció del 2017 al 2018. El grup de "Drets humans", "Cooperació" i "Immigració" van doblar la quantia que tenien el 2015 i van arribar al 2018 amb 740.000 euros anuals, mentre que "Ecologistes" i "Defensa i protecció dels animals", que han vist augmentar les subvencions ordinàries relativament bastant des del 2015, han arribat al 2018 amb 280.000 euros en subvencions.

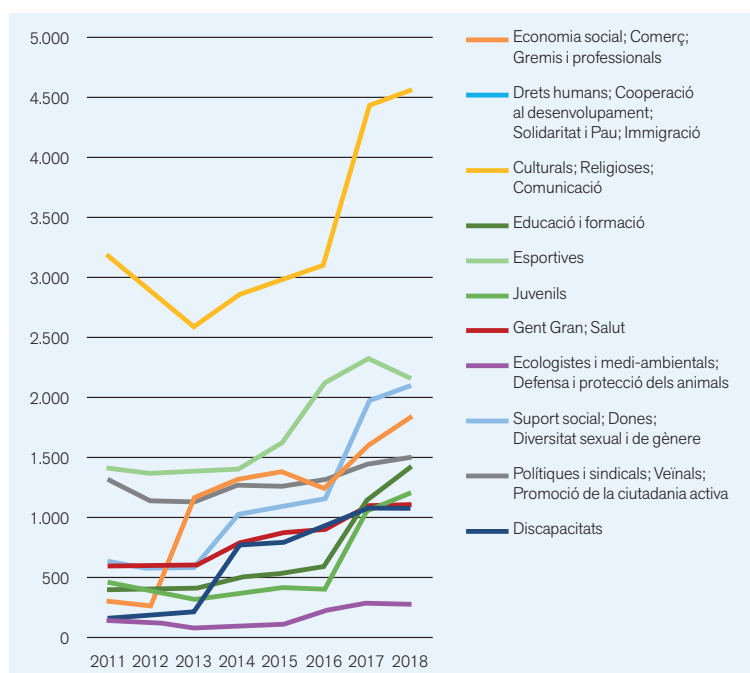

Figura 34. Evolució de les subvencions ordinàries atorgades a entitats del Fitxer entre el 2011 i el 2018, per tipus agrupat.

Font: elaboració pròpia amb dades de la Direcció del SAC.

3.4.5. Evolució de les subvencions ordinàries segons la distribució geogràfica

- A continuació, estudiem com es distribueixen les subvencions ordinàries geogràficament a la ciutat.
- Primer, mirem la quantitat de les subvencions ordinàries des del 2011 al 2018, tant en agregat com anualment i per districtes (Taula 15), comparant-ho amb el pes de cada districte en el Fitxer, de la mateixa manera que hem fet amb la tipologia. També mirem la seva evolució anual (Figura 36). Després, analitzem l'evolució anual per barris utilitzant mapes de calor (Figura 37).
- Relacionar les dades de subvencions ordinàries del 2011 al 2018 i la ubicació actual de les entitats té el problema que les entitats podrien haver canviat la seva localització durant aquest període de temps. Per tant, **les dades geogràfiques de subvencions atorgades a entitats poden tenir un cert biaix, tot i que no esperem un valor significatiu.**

3.4.5.1. Evolució de les subvencions ordinàries per districte

- **Al districte de Ciutat Vella**, que conté la concentració més alta d'entitats del Fitxer, les entitats han rebut gairebé una quarta part de les subvencions atorgades a les entitats del Fitxer des del 2011, **un total de 23,2 milions d'euros. El pes que Ciutat Vella té en subvencions ordinàries, el 24%, és força més alt que el seu pes en el Fitxer, del 16%.**
- Després de Ciutat Vella, el districte següent amb més subvencions ordinàries ha estat el de Sant Martí, amb 11,7 milions d'euros, el 12,1% del total, seguit de prop per l'Eixample (11,8%) i Sants-Montjuïc (10,7%). Després, ja ens trobem Gràcia amb 8,8 milions d'euros (9,1%), Sarrià - Sant Gervasi (7,8%) i Nou Barris (7,5%). Els tres districtes amb menys subvencions ordinàries són Horta-Guinardó, amb 6,4 milions d'euros (6,6%); Sant Andreu, amb 5,3 milions (5,4%), i les Corts, amb 4,7 milions (4,9%).
- Ciutat Vella té més pes en subvencions ordinàries que pes en el Fitxer, però amb l'Eixample i Sant Andreu passa el contrari: tenen un pes menor en subvencions que el seu pes en el Fitxer. L'Eixample representa el 16,7% del Fitxer, cinc punts percentuals més que subvencions ordinàries, mentre que Sant Andreu representa el 7,3%, dos punts percentuals més (una diferència que, en termes relatius, té la mateixa importància que les diferències a Ciutat Vella i l'Eixample). Pel que fa als altres districtes, destaca una concordança molt alta entre el percentatge d'entitats que s'hi troben i el percentatge de subvencions ordinàries que han rebut del total.
- Les raons dels tres casos on hi ha diferències en la relació entre el pes del Fitxer i el de les subvencions ordinàries poden ser diverses, com ara diferències en si sol·liciten la subvenció o no, per quines quantitats les sol·liciten i el grau d'èxit en les resolucions. També, cal tenir en compte que les altres subvencions que poden rebre poden servir com a substitutes de les subvencions ordinàries.
- Amb les dades que tenim, podem fer una aproximació respecte al grau d'èxit de les sol·licituds. D'una banda, si comparem el percentatge de subvencions ordinàries atorgades respecte als imports sol·licitats de les entitats, entre entitats, trobem que el 2018 tots els districtes estan entre el 55% i el 60% de l'import sol·licitat, sense que hi hagi diferències significatives. De l'altra banda, la ràtio de subvencions atorgades a les entitats respecte a la despesa total dels projectes és força semblants entre districtes: entre el 17% i el 21%, amb el 16,7% a Sants-Montjuïc, el 18,4% a Ciutat Vella i el 17,5% a Sarrià - Sant Gervasi.

Taula 15. Subvencions ordinàries atorgades a entitats del Fitxer entre el 2011 i el 2018, per districtes

	Total de subvencions ordinàries atorgades 2011-2018	% de subvencions atorgades ordinàries 2011-2018	% d'entitats al Fitxer
Ciutat Vella	23.217.714	24,1	16,2
Sant Martí	11.677.482	12,1	11,7
L'Eixample	11.420.421	11,8	16,7
Sants-Montjuïc	10.332.945	10,7	11,2
Gràcia	8.791.842	9,1	9,5
Sarrià - Sant Gervasi	7.496.730	7,8	7,8
Nou Barris	7.230.774	7,5	7,1
Horta-Guinardó	6.375.112	6,6	7,3
Sant Andreu	5.253.345	5,4	7,3
Les Corts	4.680.491	4,9	5,2
Total	96.476.857	100	100

Font: elaboració pròpia.

- Si mirem l'evolució temporal per districte de les subvencions ordinàries atorgades (Figura 36), veiem com Ciutat Vella ha mantingut una forta diferència amb la resta de districtes des del 2011, quan rebia 2,5 milions anuals, fins al 2018, quan va rebre gairebé 4,5 milions. Per als mateixos anys, el segon districte amb més subvencions ordinàries va rebre 1 milió i després 2,2 milions. Així, el 2011, la diferència entre Ciutat Vella i el segon districte era de prop d'1,5 milions d'euros i, si bé el 2016 la diferència s'havia reduït fins a prop d'1 milió d'euros, a partir de llavors Ciutat Vella ha vist un gran creixement i ha eixamplat la diferència fins a 2,2 milions d'euros.
- L'ordre d'importància dels districtes en subvencions ordinàries s'ha mantingut força constant del 2011 al 2018, només amb uns canvis lleugers, com la davallada de Sant Martí entre el 2017 i el 2018, quan les seves entitats van passar a rebre 1,9 milions euros anuals, per sota dels 2 milions de Sants-Montjuïc. L'excepció ha estat Nou Barris, que partia el 2011 com un dels districtes amb més subvencions, el tercer, però gairebé no ha augmentat les subvencions que rep des de llavors (només cap al 2016), i el 2018 és el **setè**.

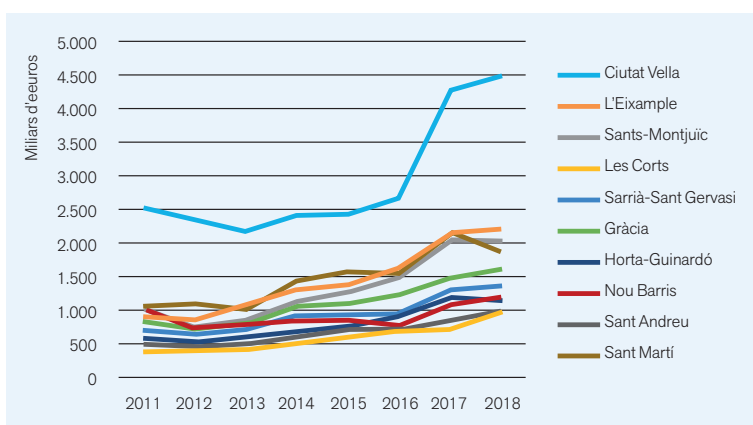

Figura 35. Evolució de les subvencions ordinàries atorgades a entitats del Fitxer entre el 2011 i el 2018, per districtes.

Font: elaboració pròpia amb dades de la Direcció del SAC.

3.4.5.2. Evolució de les subvencions ordinàries per barris

- Ja hem vist amb anterioritat que la concentració d'entitats és particularment alta en alguns barris en relació amb d'altres del mateix districte, de manera que una anàlisi per districte pot ser massa general per conèixer la distribució territorial de les subvencions ordinàries que hi hagut en els darrers anys.

• En la Figura 37, es presenta l'evolució de les subvencions ordinàries distribuïdes en el mapa de Barcelona, i s'utilitzen 9 mapes de calor amb un radi de 750 metres. Primer, esmentem uns aspectes generals de l'evolució i després anem als barris més destacables.

• A primera vista, **es veu una correspondència clara entre la concentració d'entitats en certs punts de la ciutat i la concentració de subvencions ordinàries**. En segon lloc, es pot visualitzar que, si bé hi ha certes àrees que han destacat només algun any, d'altres s'han mantingut constants o han augmentat la concentració entre el 2011 i el 2018. I en tercer lloc, en general, veiem com l'augment de les subvencions ordinàries del 2016 al 2018 ha provocat un increment generalitzat a una bona part dels barris de la ciutat: una part es distribueix d'una forma una mica homogènia, però alguns punts concrets de la ciutat han seguit dominant, i per molt, d'altres zones. Finalment, cal destacar que als espais on trobem una concentració alta de subvencions ordinàries també coincideix amb una concentració d'entitats culturals, entitats que, com hem vist, reben prop del 25% de les subvencions de la ciutat.

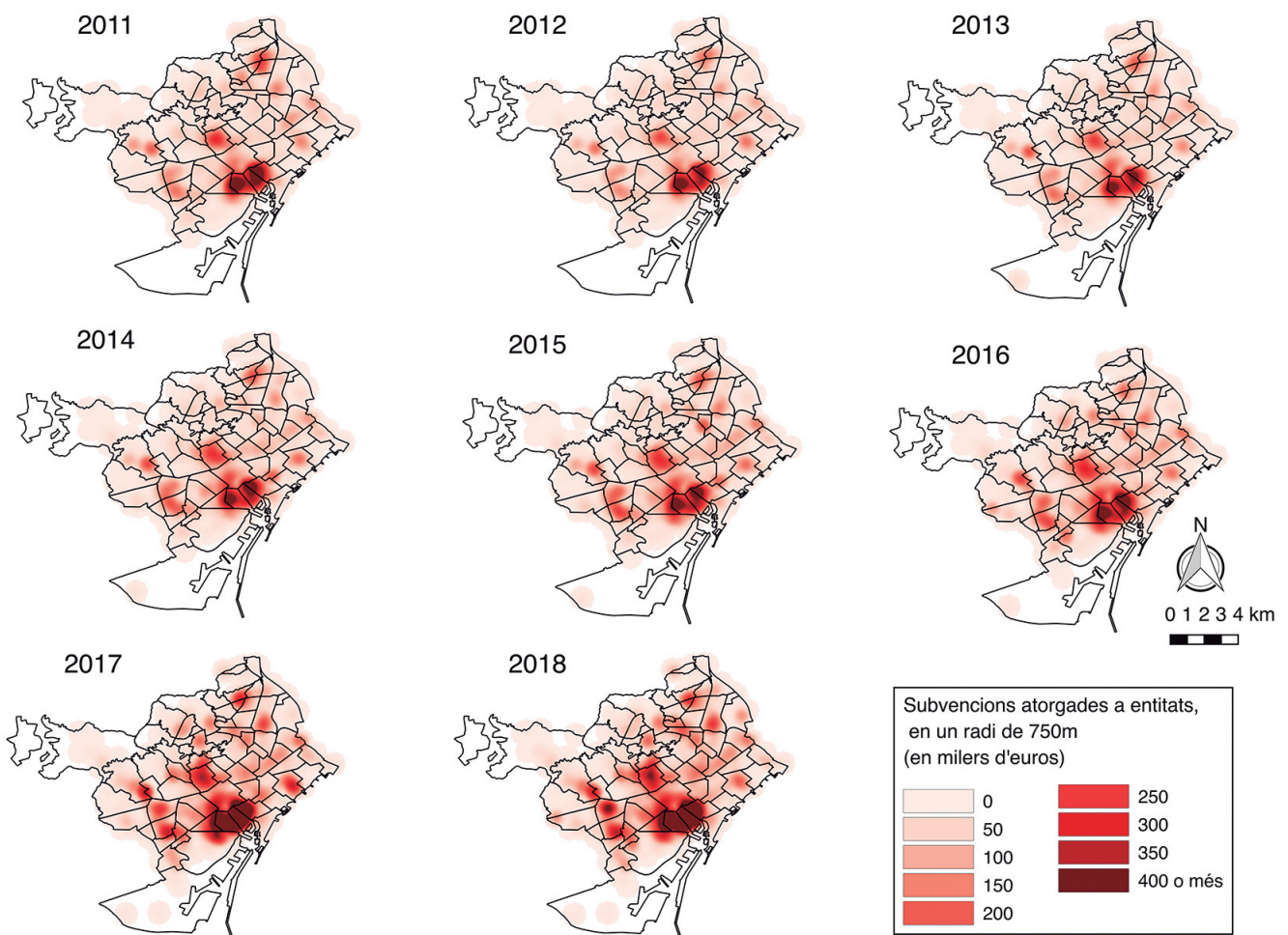

Figura 36. Mapes de calor de l'evolució de les subvencions ordinàries atorgades a entitats del Fitxer, 2011-2018.
Font: elaboració pròpia amb dades de la Direcció del SAC.

• Tots els anys, **l'eix nord-oest al centre continua destacant, amb els barris de Ciutat Vella (excepte la Barceloneta), la Dreta de l'Eixample i la Vila de Gràcia**. Cal esmentar que una bona part de l'augment de les subvencions ordinàries del 2016 al 2018 s'han concentrat en aquest eix. L'any 2018, el Raval rebia prop del 9,8% de les subvencions; la Ribera, el 8,3%; el Gòtic, el 5,7%; la Dreta de l'Eixample, el 5,4%, i la Vila de Gràcia, el 5,3%.

• Altres zones on la concentració de subvencions ordinàries ha estat alta i constant entre el 2011 i el 2018 es troba als barris de les Corts, amb el 3,6% de les subvencions ordinàries del 2018; al de Sants, amb el 2,6%; el de Sarrià, amb el 2,3% (sobretot al sud d'aquest últim); el de Sant Andreu, amb el 2,5% (al sud també), i el de Poblenou, amb el 2% (especialment en un punt al nord del barri). Aquí també cal destacar una zona on s'han rebut força subvencions ordinàries (el 3,1% el 2018) i que toca els barris de les Roquetes, la Trinitat Nova, Verdum i la Prosperitat, que han rebut conjuntament el 3,1% de les subvencions ordinàries del 2018. En total, aquestes zones que hem tractat, amb al voltant de 2,4 milions d'euros el 2018, han rebut el 13% de les subvencions ordinàries que es van donar aquest any.

3.5. Encreuament amb dades d'enquestes de participació

3.5.1. Enquestes utilitzades

• Mitjançant les enquestes dutes a terme per l'Ajuntament sobre participació en activitats associatives i comunitàries, tenim mesures de la pertinença o la participació en associacions per part dels habitants de cada districte i barri de Barcelona.

• Això ens permet establir relacions entre dades de participació i les dades que hem analitzat del Fitxer fins ara: densitat associativa, concentració segons tipus d'entitats i evolució de les subvencions. Les enquestes que ens interessin són les següents:

1. El març del 2017 es va fer l'Enquesta de participació ciutadana i associacionisme, amb 1.002 entrevistes telefòniques a persones de 16 anys o més. En aquesta enquesta, entre altres qüestions, es pregunta si la persona **és membre d'una associació**, el tipus d'associació i el seu grau de participació. Només hi ha dades a escala de districte. L'anomenarem Enquesta 1.

2. Després, entre l'abril i el juliol del 2018, es fa l'Enquesta de serveis municipals, que accedeix a una mostra més gran, amb 6.000 entrevistes telefòniques a persones de 18 anys o més. En aquesta enquesta es fa la pregunta, entre altres, "Vostè **participa en alguna associació o entitat del seu barri?**". En aquest cas, tenim dades a escala de barri. L'anomenarem Enquesta 2.

3. Finalment, tenim l'Enquesta de cohesió urbana, feta el 2017 per a la regió metropolitana i adreçada a 7.792 individus de 16 anys o més. Es preguntava: "Ha participat algun cop en els darrers 12 mesos en alguna de les **activitats comunitàries** següents dins del seu barri?", i es distingia entre diversos tipus d'activitats: esportives, benèfiques, culturals, religioses, polítiques, econòmiques, grups de consum, escolars i altres. L'anomenarem Enquesta 3.

3.5.2. Interpretació de l'Enquesta 1 per mesurar la participació en entitats sense ànim de lucre

• Segons l'Enquesta 1, **gairebé el 32% de les persones enquestades diu que és membre d'una associació, club o una entitat sense ànim de lucre**. Els dos districtes amb més percentatge són Sants-Montjuïc (41%) i Sarrià - Sant Gervasi (38%). Després trobem l'Eixample (35%), Sant Martí (31%), Gràcia (30%), Ciutat Vella (30%), Nou Barris (30%), Sant Andreu (26%), Horta-Guinardó (25%) i les Corts (24%).

• Quan es pregunta quin tipus d'associació (Taula 16), les de cooperació internacional i ONG són les més comunes a la ciutat (23%), seguides de les culturals i científiques (16%), de salut (14%), societat - àmbit social/comunitari (13,5%) i esports (12,5%), educació (8%), associació de veïns (6%) i medi ambient (4%).

Taula 16. Distribució del tipus d'entitat de la qual diuen les persones enquestades que són membres, Enquesta 1

Nom	% 2017
Cooperació internacional i ONG	23,3
Culturals i científiques	16,1
Salut	13,7
Societat (d'àmbit social/comunitari)	13,5
Esports	12,5
Educació	7,9
Associació de veïns	5,8
Mediambient	3,6
Casal/Centre Cívic/Ateneu	3,1
Gent Gran	3
Oci i lleure	3
Protecció d'animals	2,7
Religiosa	2,1
Ciències	1,2
Humanitats i lletres	1,1
Tècnica i noves tecnologies	0,9
Economia	0,9
Partits polítics	0,8
Comunicació	0,4
Alimentació	0,4
Ciències socials	0,2
Altres	1,2
NS / NC	4,6

Font: Enquesta de participació ciutadana i associacionisme. Informe de resultats. Departament d'Estudis d'Opinió de l'Ajuntament de Barcelona.

• **Ser membre d'una entitat no suposa participar-hi ni, el que és més important, que aquesta es trobi a Barcelona. La preponderància de les entitats de cooperació internacional i ONG, quan representen només el 5% del teixit d'entitats a la ciutat, n'és un indicador.** Aquestes entitats estan especialitzades a recaptar fons per a l'ajuda exterior i molta gent hi fa la seva aportació sense participar en l'organització o en les activitats.

• L'Enquesta 1 també pregunta, a les persones que en són membres, el seu grau de participació, i es disposa de les dades a escala de districte. Així, el 59% de les persones enquestades a la ciutat de Barcelona diu que ha assistit a alguna reunió o assemblea convocada per la seva associació en els darrers sis mesos i el 62% diu que ha participat activament en alguna de les seves activitats en els darrers sis mesos.

• Si multipliquem el percentatge de membres a la ciutat amb el percentatge del grau amb el qual es diu que s'ha assistit a una reunió o assemblea ($0,34 \times 0,59$), obtenim que el 20% de les persones enquestades diu haver assistit a alguna reunió o assemblea convocada per la seva associació, club o entitat sense ànim de lucre en els darrers sis mesos.

3.5.3. Anàlisi de la relació entre enquestes de participació i dades del Fitxer

• Un cop tenim alguna mesura del percentatge de les persones enquestades que participen en una associació per l'Enquesta 1, podem intentar comparar les dades amb l'Enquesta 2, on es preguntava directament si participa en alguna associació o entitat del barri de la persona enquestada.

• Si comparem les dades, veiem com en **l'Enquesta 2 el 14% de les persones enquestades a la ciutat de Barcelona diuen que participen en alguna associació o entitat del seu barri, una xifra**

inferior al 20% d'assistència a reunions o assemblees (tant a fora o dins del barri) que havíem calculat en l'Enquesta 1. Com veurem després, trobem diferències encara més grans en alguns districtes, amb separacions de prop de 10 punts percentuals.

La comparabilitat entre enquestes presenta els seus problemes:

- Primer, atès que l'Enquesta 1 especifica si la participació és en una entitat del barri, però l'Enquesta 2 no, podríem suposar que la primera presentaria uns resultats inferiors a la segona, que inclou tant les entitats de dins com les de fora del barri.
 - Segon, els períodes de les dues enquestes són diferents, amb prop d'un any de diferència.
 - Finalment, l'Enquesta 1 té una mostra 6 vegades inferior a l'Enquesta 2, així que, en dividir les dades a escala de districte, cosa que divideix la mostra considerablement, l'Enquesta 2 pot presentar menys marge d'error.
- A la Taula 17 posem les dades de les dues enquestes per districtes i un mapa (Figura 38) extret de l'informe elaborat per l'Ajuntament per a l'Enquesta 2, on es posa el percentatge de participació a escala de barri. Finalment, també agafem les dades de l'Enquesta 3, resumides a la Taula 18, per tenir una mesura de la relació entre densitat associativa i tipologia i la participació en activitats comunitàries. Per a aquest darrera enquesta, només agafem les dades sobre participació en activitats dins del barri, per poder-les comparar amb les de l'Enquesta 2. Hem marcat en vermell i verd el districte amb menys i més participació, respectivament, per a cada activitat.
- A continuació, analitzem les dades de les tres fonts d'informació i separem entre els districtes de l'Eix nord-oest al centre i els altres districtes. A escala general, en la Figura 38 podem veure molts barris perifèrics amb una participació mitjana-alta, seguint un patró semblant al del mapa de densitat associativa per habitant que mostràvem a la Figura 9.

Taula 17. Comparativa de resultats de participació en entitats entre l'Enquesta 1 i la 2

Districte	Enquesta 2 - N = 6.000 % de persones que participen en una associació o entitat del seu barri	Enquesta 1 - N = 1.002		
		A % que diuen que són membres d'una associació	B % dels que diuen que són membres i diuen que han assistit a alguna reunió o assemblea convocada per la seva associació en els darrers sis mesos	A*B % de persones enquestades que diuen que són membres i que han assistit a alguna reunió o assemblea convocada per la seva associació en els darrers sis mesos
Gràcia	20,2	29,9	73,3	21,9
Sant Andreu	19,1	25,8	52,4	13,5
Horta-Guinardó	16	25	55,2	13,8
Sants-Montjuïc	14,8	41,2	68	28,0
Nou Barris	14,4	29,7	58,7	17,4
Sant Martí	12,5	31,4	50,3	15,8
Les Corts	12,1	24	83,8	20,1
Ciutat Vella	11,7	29,7	63,7	18,9
Sarrià - Sant Gervasi	11,5	38,3	53,2	20,4
L'Eixample	9,7	35,1	53,7	18,8
Barcelona	13,9	34	59	20

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l' Enquesta de participació ciutadana i associacionisme - Informe de resultats (Enquesta 1) i l'Enquesta de serveis municipals 2018 - Resum de resultats, ambdues del Departament d'Estudis d'Opinió de l'Ajuntament de Barcelona.

• No seria erroni, llavors, suposar que on hi ha una alta participació per habitant en associacions també pot haver-hi una alta densitat associativa per habitant. Tanmateix, com veurem a continuació, barris destacats en densitat associativa per habitant en el centre de Barcelona no presenten una alta participació, fet que es pot explicar per la seva centralitat a la ciutat i, per tant, per la capacitat d'atraure participants d'altres barris.

Eix nord-oest al centre (Ciutat Vella, Eixample, Gràcia)

• Si mirem les dades de les dues enquestes per districtes, Gràcia destaca per ser el que té una participació més alta, amb el 20% en l'Enquesta 2, molt per sobre de la mitjana de Barcelona. La xifra s'assembla al 22% de l'Enquesta 1. Pel que fa a l'Enquesta 3, sobre la participació en activitats comunitàries en els darrers dotze mesos (any 2017), el districte de Gràcia presenta una participació en totes les activitats, excepte les religioses, més alta que la mitjana de la ciutat i destaca sobretot per "Activitats polítiques", amb el 27% de participació.

Taula 18. Percentatge de respostes afirmatives de l'Enquesta 3 a la pregunta: "Ha participat algun cop en els darrers dotze mesos en alguna de les activitats comunitàries següents dins del seu barri?", per districte (N=3.040)

	Activitats esportives	Activitats benèfiques	Activitats culturals	Activitats religioses	Activitats polítiques	Activitats de grups de consum	Activitats escolars
Ciutat Vella	12,1	12,8	25,3	3,0	25,6	4,3	10,1
L'Eixample	12,8	13,7	17,3	8,0	18,6	1,4	13,4
Sants-Montjuïc	11,2	9,7	15,8	3,0	14,1	3,2	10,6
Les Corts	11,4	14,3	13,6	9,8	12,1	1,1	7,5
Sarrià - Sant Gervasi	14,7	13,9	14,8	9,9	18,9	3,1	10,8
Gràcia	13,3	14,2	20,3	4,2	27,1	5,4	13,2
Horta-Guinardó	12,2	7,6	15,6	4,7	14,8	2,0	10,3
Nou Barris	14,7	11,2	16,9	10,9	12,0	2,3	11,1
Sant Andreu	12,8	21,2	16,8	10,0	14,5	1,0	16,0
Sant Martí	16,1	16,2	22,5	5,2	12,6	2,5	12,7
Barcelona	13,3	13,4	18,0	6,9	16,7	2,5	11,8

Font: Dades de l'Enquesta de cohesió urbana, IERMB.

• Els barris del districte on es troba més participació (20%-25%) són la Vila de Gràcia i el Camp d'en Grassot, i el primer barri és on hi ha una de les densitats associatives més altes de la ciutat, tant en nombre d'associacions per habitant com en una alta concentració de subvencions. Respecte al tipus d'entitats que s'hi troben, hi ha una nombrosa varietat.

• No obstant això, excepte la Vila de Gràcia, l'eix nord-oest al centre, amb el districte de l'Eixample i el barri de la Dreta de l'Eixample, així com els tres barris de Ciutat Vella (el Raval, Gòtic i la Ribera), no destaca en la participació en comparació amb la resta de la ciutat, especialment si mirem els resultats de l'Enquesta 2 tant a nivell de districte com de barri.

• Ciutat Vella té l'11,7% de participació segons l'Enquesta 2, per sota de la mitjana de la ciutat, i tots els seus barris tenen una participació d'entre el 10% i el 15%. L'Enquesta 1 presenta millors resultats de participació i, tot i que encara estan per sota, són una mica més a prop de la mitjana de la ciutat. Però si mirem les dades de l'Enquesta 3, la mitjana en assistència a activitats culturals i activitats de grup de consum està molt per sobre, i prop de la mitjana en altres categories.

• Pel que fa a l'Eixample, segons l'Enquesta 1, és el pitjor districte en termes de participació en associacions al barri, amb el 9,7%. Tot i que l'Enquesta 2 s'allunya molt d'aquesta xifra (18,8%), encara es troba per sota de la mitjana de la ciutat. Segons l'Enquesta 3, els seus habitants tenen una participació en activitats comunitàries que està prop de la mitjana de la ciutat.

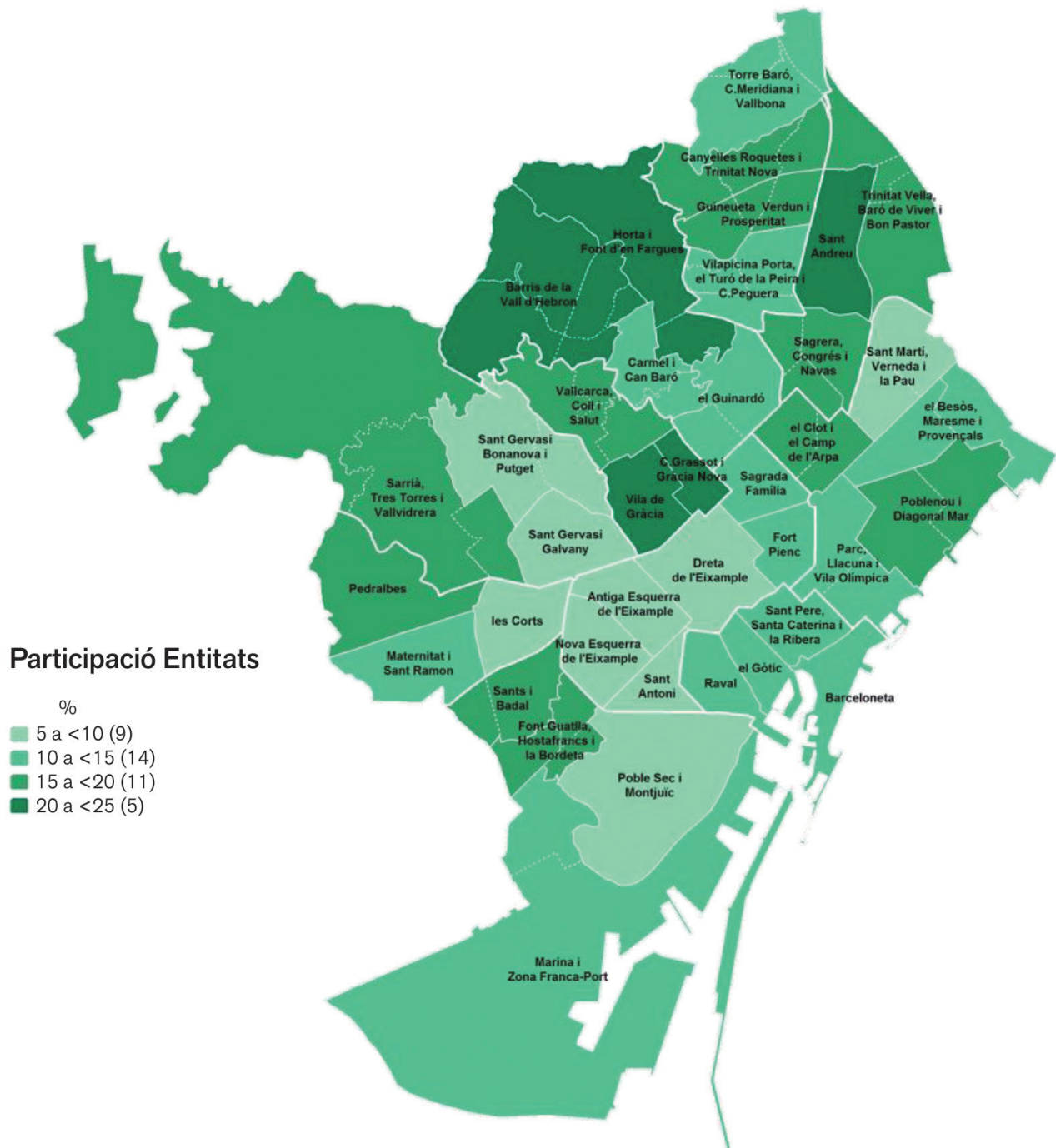

Figura 37. Mapa de la participació en entitats segons l'Enquesta 2, per barris

Font: Enquesta de serveis municipals 2018. Resum de resultats. Departament d'Estudis d'Opinió de l'Ajuntament de Barcelona.

• La majoria de barris de l'Eixample tenen una participació molt baixa, d'entre el 5% i el 10%, una dada sorprenent, atès que l'Antiga Esquerra de l'Eixample i, especialment, la Dreta de l'Eixample, presenten una densitat associativa important.

• Els resultats de l'Eixample i Ciutat Vella ens donen pistes interessants sobre el tipus d'associació que s'hi ubica. Si la densitat associativa es troba molt per sobre la mitjana de Barcelona, però les dades de

participació per part dels seus habitants són baixes (Enquesta 2), podem intuir que, d'una banda, pot ser per la seva centralitat en la ciutat i per ser el centre històric de Barcelona, amb un gran nombre d'entitats culturals, les entitats del districte poden atraure-hi participants d'altres barris; i, de l'altra, moltes entitats no enfoquen les seves tasques cap el barri on s'ubiquen ni esperen atraure'n els habitants sinó que dirigeixen la seva activitat a un nivell autonòmic, estatal o internacional.

Sant Andreu i Horta-Guinardó

- Les dades per districtes de Sant Andreu i d'Horta-Guinardó són les úniques que presenten unes xifres inferiors en l'Enquesta 1 en comparació amb l'Enquesta 2. Perquè això fos cert, caldria que una quantitat significativa d'individus d'aquests districtes haguessin respost que participen en una associació del barri en el 2018 i que, a més, haguessin dit que no n'eren membres de cap el 2017.

- **L'Enquesta 2 posa aquests dos districtes com el segon i el tercer districtes amb més participació, fet que contrasta amb la baixa densitat associativa que tenen en comparació amb els altres districtes.**

- A escala de barris, en el cas de Sant Andreu, on hi ha més participació segons l'Enquesta 2 (20%-25%) és al barri de Sant Andreu, la qual cosa sí que coincideix amb un alt nombre d'associacions (però no amb el de densitat d'associacions per habitant) i amb una concentració de subvencions en els darrers anys. Tant el barri de Sant Andreu, com els barris del mateix districte al sud (Sagrera, Congrés i Navas), que també tenen una participació important (15-20%), es caracteritzen per tenir una alta concentració d'entitats "Culturals" i d'"Educació i formació".

- En el cas d'Horta-Guinardó, hi destaca una participació molt alta a tots els barris relativament perifèrics de la ciutat. Té sis dels nou barris de la ciutat que arriben al 20%-25% de participació. Això contrasta amb el fet que són uns barris amb un nombre molt baix d'entitats, si bé tres dels set barris (Montbau, Vall d'Hebron i la Clota) destaquen per tenir una densitat associativa per habitant mitjana o alta (6,3, 3,7 i 14,8 entitats per cada 1.000 habitants). Una majoria d'entitats d'aquests tres barris són d'"Educació i formació" i "Esportives".

- Ens ha sorprès la relació entre baixa densitat associativa i alta participació d'alguns d'aquests barris, fet que podria suposar una manca d'informació del Fitxer, una manca d'informació del pes de les entitats en termes de persones sòcies, finançament o nivell d'activitat, o una qüestió d'allò que entenen per "el meu barri" les persones enquestades.

Sants-Montjuïc

- El quart districte amb més participació segons l'Enquesta 2 és Sants-Montjuïc, amb el 14,8%, molt allunyada de la xifra de 28% de l'Enquesta 1, que el situa com el districte amb més participació en entitats. L'Enquesta 3, però, presenta resultats contradictoris amb l'Enquesta 1, perquè veiem que és un dels districtes que se situa per sota de la mitjana en participació de moltes de les activitats comunitàries, com ara les esportives o culturals.

- A escala de barri, la participació és alta, per sobre de la mitjana de Barcelona, als barris de Sants i el seu voltant (15-20%), una zona on destaca una elevada concentració d'entitats, tant en nombre com per habitant, així com de subvencions en els darrers anys. Pel que fa al tipus d'entitats, les protagonistes principals a Sants i els barris del voltant són "Esportives", "Juvenils", "Promoció de la ciutadania activa", "Veinals" i "Culturals".

Nou Barris

- El cinquè districte amb més participació és Nou Barris, amb el 14,4% segons l'Enquesta 2. En aquest cas, s'apropa més a l'Enquesta 1, que hem establert en el 17,4%. Segons l'Enquesta 3, el districte destaca per sobre de la mitjana de Barcelona en la participació en activitats esportives i religioses, mentre que és el districte amb la participació més baixa en activitats polítiques, amb el 12%, quan la mitjana de la ciutat és del 16,7%.
- Els barris especialment participatius (15-20%) són els de Canyelles, la Guineueta, Verdum, les Roquetes, la Prosperitat i la Trinitat Nova. Aquests barris tenen poques entitats i una baixa densitat d'entitats per habitant (excepte Verdum), però destaquen per tenir una majoria d'entitats de tipus "Esportives", "Educació i formació" i, en certa mesura, "Culturals".
- A més, en aquesta zona trobem una concentració de subvencions que ha estat constant des del 2011 al 2018. En aquests anys, les entitats del Fitxer dels barris de Verdum, les Roquetes, la Prosperitat i la Trinitat Nova han rebut el 4,2% de totes les subvencions atorgades a la ciutat. Això podria haver fomentat la participació (si no és que una alta participació prèvia ha estat el motor per atraure subvencions).

Sant Martí

- En el cas de Sant Martí, l'Enquesta 2 mostra el 12,5% d'habitants que participen en entitats del barri, una xifra que tampoc s'allunya de l'Enquesta 1, que té el 15,8% de participació en reunions d'entitats. Si bé aquestes enquestes deixen Sant Martí en un nivell mitjà o baix en participació en entitats, en algunes activitats comunitàries al barri la participació està per sobre de la mitjana de la ciutat i és on hi ha més participació en activitats esportives (16,1%), el segon en benèfiques (16,2%) i també el segon en culturals (22,5%).
- Els barris que es poden destacar de Sant Martí són, d'una banda, el Clot i el Camp de l'Arpa i, de l'altra, el Poblenou i Diagonal Mar, tots amb el 15-20% de participació. Tots, menys Diagonal Mar, tenen més de 50 entitats, però només el Poblenou té una densitat per habitant per sobre de la mitjana de Barcelona. També és en aquest barri on s'ha produït una concentració de subvencions en els darrers anys. Pel que fa al tipus d'entitats, al Poblenou en destaca una gran varietat, mentre que al Clot i al Camp de l'Arpa principalment hi destaquen les de tipus "Culturals" i "Esportives", i "Religioses", en el segon cas. Sorpren l'alta participació del barri de Diagonal Mar, ja que té una presència associativa molt escassa segons el Fitxer.

Les Corts i Sarrià - Sant Gervasi

- Finalment, tenim els casos de les Corts i Sarrià - Sant Gervasi. El primer districte té una participació en entitats del barri de prop del 12,1%, segons l'Enquesta 2, mentre que en el segon districte hi participen l'11,5%. L'Enquesta 1 mostra prop del 20% de participació en reunions com a membres d'entitats per als dos districtes. L'Enquesta 3 mostra una participació baixa dels dos districtes en activitats culturals (prop del 14%) respecte a la mitjana de la ciutat; per sobre la mitjana, en religioses (prop del 10%), i prop de la mitjana en les benèfiques (prop del 14%), segons els tipus que s'indiquen en aquesta enquesta. Pel que fa a les esportives, polítiques, de grups de consum i escolars, Sarrià - Sant Gervasi es troba per sobre o prop de la mitjana (és el tercer districte en activitats polítiques amb el 19%), mentre que les Corts es troba per sota en totes aquestes categories.

• Els únics barris amb una participació de més del 15% són Pedralbes, les Tres Torres, Sarrià i Vallvidrera. Menys les Tres Torres, tots aquests barris tenen una alta densitat associativa per habitant, i hi hagut una alta concentració de subvencions entre els barris de les Tres Torres i Sarrià. Sorprèn la baixa participació del barri de les Corts (5-10%) atesa l'alta concentració de subvencions i de nombre d'entitats. Pel que fa al tipus d'entitats, a Sarrià i Vallvidrera trobem una gran varietat d'entitats, si bé les "Culturals" destaquen a Sarrià. Pedralbes no destaca especialment en cap tipus d'entitat.

4. Resum d'aspectes destacables de l'explotació

- **El 88% del Fitxer es compon d'entitats registrades com a associacions.** Prop d'un quart de les entitats s'han registrat en el primer eix temàtic, com a "Culturals", mentre que els següents tipus en importància són "Esportives" i "Educació i formació". Tots tres tipus representen gairebé la meitat del Fitxer. **El 20% no ha registrat cap mitjà de contacte** (adreces electròniques, telèfons o URL), tot i que el cas més freqüent és haver-ne registrat tres. És important conèixer la raó d'aquest alt percentatge que no ha registrat una eina de contacte: potser perquè no en disposen, per falta d'informació del Fitxer, per voluntat de l'entitat de no constar en la base de dades del Fitxer o potser és un signe d'inactivitat de l'entitat.
- En general, **mentre que en nombre d'entitats la majoria dels barris de l'eix nord-oest al centre i altres barris centrals destaquen per sobre d'altres de la ciutat, quan mirem la densitat d'entitats per habitant molts barris del centre es troben per sota de la mitjana la ciutat, mentre que els barris perifèrics es troben molt per sobre.** Aquesta realitat també es reflecteix, en certa manera, en les dades de participació ciutadana de les enquestes, perquè hi ha uns quants barris perifèrics, com Horta-Guinardó o Sarrià - Sant Gervasi, que presenten uns nivells mitjans o alts de participació, mentre que els barris de l'Eixample tenen una participació molt baixa.
- No obstant això, per tenir en compte la densitat associativa per habitant, pot ser clau **tenir en compte la importància de les entitats ponderant-ho, per exemple, segons el nombre de persones sòcies o el nivell d'activitat que tenen.** Si no ho fem, estem perdent informació molt rellevant sobre la densitat del teixit associatiu.
- Si mirem la distribució geogràfica segons la tipologia, trobem una gran varietat de casos dins de les 24 categories que, **ateses les característiques de cada tipus, es concentren principalment en punts concrets de la ciutat o es distribueixen de forma més homogènia al territori.** Per exemple, mentre que les entitats d'"Immigració" són escasses en relació amb les altres categories i se situen sobretot a Ciutat Vella, segurament per qüestions de la població que hi viu i per la centralitat respecte a la ciutat i la quantitat d'edificis administratius d'importància per a aquests col·lectius que s'hi troben, les entitats "Esportives" i d'"Educació i formació" en general es distribueixen per tot el territori, sobretot les darreres, en estar relacionades estretament amb les AMPA i altres associacions vinculades a col·legis educatius.
- Les subvencions ordinàries atorgades per l'Ajuntament a les entitats del Fitxer han crescut considerablement en els darrers anys i han passat de 8,5 milions el 2012 a 18,2 milions anuals el 2018. **En total, entre el 2011 i el 2018 s'han atorgat, a entitats inscrites al Fitxer, 98 milions d'euros en subvencions ordinàries,** el 80% del total de subvencions ordinàries atorgades per a aquests anys. A grans trets, el pes de cada tipus d'entitat en subvencions ordinàries es correspon amb el seu pes en el Fitxer, i les "Culturals" són les que n'han rebut més. No obstant això, també hi ha casos on certs tipus d'entitats són més propenses a rebre subvencions ordinàries que altres tipus.
- Tot i que és difícil treure conclusions amb el tipus d'explotació preliminar que hem fet aquí, **podem començar a veure que l'alta concentració d'entitats (en xifres absolutes), una alta participació al barri i una concentració de subvencions ordinàries se sol correspondre, com a mínim, amb una alta concentració d'entitats del tipus "Culturals".** Així, aquest tipus d'entitats i els factors culturals dels barris que les generen semblen necessaris, en certa mesura, per dinamitzar el teixit associatiu dels barris.

- Més enllà de les entitats “Culturals”, **hi ha també correspondència de la densitat associativa amb altres característiques pròpies de cada barri i districte**. Així, en els barris del districte de les Corts trobem una gran densitat d'universitats i altres centres de formació que generen un teixit associatiu important, si bé la participació és de gent resident en altres barris; al districte de Sant Martí, on trobem un espai on es concentren les federacions de Catalunya i on hi ha molts espais i complexos esportius, hi destaquen aquest tipus d'associacions, a banda que els habitants d'aquests barris afirmen que participen en activitats esportives; a Sants, el teixit veïnal ha sigut capaç de generar espais gestionats per entitats del tipus “Veïnals” que alhora permeten oferir espais a entitats de tot tipus; o a l'Antiga Esquerra de l'Eixample, tradicionalment un lloc de trobada del col·lectiu LGBT+, s'hi han concentrat col·lectius de “Diversitat sexual i de gènere”.
- Si mirem cada zona més destacable en densitat associativa, primer hi ha l'eix de barris que hem anomenat **eix nord-oest al centre**, compost pels barris de **Ciutat Vella, la Dreta de l'Eixample i la Vila de Gràcia** i que presenta una alta densitat associativa per habitant que es caracteritza per tenir una gran varietat de tipus d'entitats i per haver rebut una part important de les subvencions ordinàries atorgades per l'Ajuntament entre el 2011 i el 2018 (Ciutat Vella n'ha rebut una quarta part). El Raval, el Gòtic i la Vila de Gràcia destaquen en totes aquestes àrees, mentre que altres barris destaquen sobretot per algun tipus d'entitats, com les “Veïnals” en cas de la Barceloneta, o les de “Gremis i professionals”, “Economia social”, “Dones” i “Promoció de la ciutadania activa” a la Dreta de l'Eixample. Quan mirem la participació ciutadana en associacions i activitats comunitàries, només la Vila de Gràcia destaca per sobre de la mitjana de la ciutat (inclosa la participació més alta de la ciutat en activitats polítiques), mentre que a Ciutat Vella i a la Dreta de l'Eixample és baixa o molt baixa.
- Les diferències entre participació ciutadana i densitat associativa ens fan entendre millor que **la densitat associativa de Ciutat Vella es deu més a la seva capacitat d'atraure entitats i participants de fora del districte**, que, a més, poden enfocar la seva activitat més enllà de l'àmbit local, perquè Ciutat Vella és i ha estat el centre més important de la ciutat, que a la vegada és una ciutat de les més importants a escala regional en termes econòmics, polítics, culturals i diplomàtics. Això, però, no treu que puguin haver-hi característiques pròpies dels habitants de Ciutat Vella, com ara aspectes culturals o socioeconòmics, que també hagin fomentat històricament l'associacionisme.
- Després d'aquest eix, cal destacar la **preponderància del barri de Sants i els seus voltants** en densitat associativa, segons el Fitxer. En aquesta zona trobem una alta participació ciutadana, una certa importància en subvencions ordinàries i hi destaquen entitats “Esportives”, “Juvenils” i, sobretot en relació amb altres barris de la ciutat, “Veïnals” i de “Promoció de la ciutadania activa”. Justament, “Esportives” i “Veïnals” són tipus d'entitats que solen obtenir bons resultats en l'atorgament de subvencions ordinàries.
- Al nord-est de la ciutat cal destacar, d'una banda, el cas del **barri de Sant Andreu**, amb un alt nombre d'entitats i de participació en associacions, segons l'Enquesta de serveis municipals, i de subvencions ordinàries atorgades, tot i que no té una densitat associativa per habitant alta. D'altra banda, cal destacar la **intersecció entre els barris de les Roquetes, la Trinitat Nova, Verdum i la Prosperitat**, on hi ha un nombre relativament important d'entitats, que han rebut conjuntament el 4,2% de les subvencions ordinàries atorgades entre el 2011 i el 2018. Aquests barris destaquen per tenir entitats “Esportives”, d’“Educació i formació”, de “Promoció de la ciutadania activa”, “Juvenils” i de “Gent gran” i per presentar una participació ciutadana mitjana-alta en les associacions.
- Finalment, hi ha altres barris que cal destacar per característiques diverses, com ara la densitat associativa per habitant o per altres variables tractades a l'estudi, per sobre d'altres barris de la ciutat o del

seu districte. Aquest és el cas dels barri del **Poblenou** o del **Poble-sec** que destaquen en diverses variables, o de barris perifèrics com la **Marina del Prat Vermell**, **Vallvidrera** o **Vallbona**, per la densitat associativa per habitant.

• En general, **els espais que allotgen sis entitats o més són espais gestionats tant per entitats públiques com per entitats sense ànim de lucre** (si bé la propietat de l'espai a vegades és d'una entitat pública). **Pel que fa a la localització i sobretot els que no són centres cívics, se solen trobar en barris que destaquen en densitat associativa:** tant per la densitat associativa en xifres absolutes, com és el cas de Sant Andreu, com en termes relatius, com és el cas de Pedralbes, o bé en ambdós casos, com és el cas de Sants o de barris de Ciutat Vella. Després, els centres cívics i altres espais gestionats per entitats públiques poden coincidir amb barris amb un bon nombre d'associacions, encara que hi ha casos on no és així, com a Horta-Guinardó. També hi pot haver una certa relació en la presència d'aquests espais i la participació ciutadana en associacions i activitats comunitàries. Hi ha, però, barris, com la Vila de Gràcia, on hi ha una alta densitat associativa i de participació i només trobem un espai amb més de cinc entitats.

• Finalment, volem esmentar que les enquestes de participació que hem emprat, tot i que és difícil fer-ne la comparativa perquè fan tipus de preguntes diferents, ens ajuden a investigar millor les característiques dels barris i a millorar futures enquestes sobre participació. Per exemple, **hem destacat una alta participació en activitats polítiques de l'Enquesta 3 en districtes on hi ha barris amb una alta participació associativa segons les altres dues enquestes**, com ara la Vila de Gràcia, o l'alta participació en activitats culturals en el districte de Ciutat Vella, on es troba una gran oferta d'aquest tipus d'entitats.

5. Possibles línies de millora del Fitxer i de recerca futura

- L'objectiu d'aquest estudi ha consistit a fer una primera explotació de les dades del Fitxer que ens permeti conèixer una mica millor què ens diuen les dades i com s'aproximen a la realitat associativa de la ciutat de Barcelona. A partir d'aquesta explotació, es pot pensar a fer anàlisis de més profunditat que serveixin de motivació per fer que el Fitxer s'utilitzi com una eina capaç de guiar millor les polítiques públiques en l'àmbit comunitari.

5.1. Limitacions del Fitxer

- Una de les limitacions principals del Fitxer és la seva capacitat de mostrar dades actualitzades, sobretot en termes de l'existència d'entitats i la seva localització. Durant l'estudi ens hem trobat que vuit entitats de "Dones" del carrer de Casp, 38, ja no s'hi troben perquè l'entitat que les allotjava, Ca La Dona, es va desplaçar al carrer de Ripoll, 25 (si bé altres entitats d'aquest espai sí que tenien les dades actualitzades). I no hem trobat cap entitat registrada al carrer d'Olzinelles, 31, on recentment es va acabar d'adequar l'espai de la Llei d'Alta Santsenca, que pretén ser un espai que allotgi l'activitat d'entitats.

- El procés d'actualització dependrà tant del fet que les entitats accedeixin al Fitxer i hi facin les modificacions com que els serveis del SAC tinguin la capacitat de treballar-hi. Qualsevol mecanisme que faciliti l'actualització de les dades produirà millores en el Fitxer.

- Respecte a l'actualització, un altre inconvenient és que les persones de les entitats que registren les dades poden cometre errades en introduir-les o escriure-les de forma que no permeti la comparabilitat. Per exemple, el camp de l'adreça postal presenta problemes, ja que hi ha direccions en què s'ha inclòs automàticament l'abreviació "Av." o "Pg." davant, els números de portal tenen zeros al davant o bé les dades del pis no segueixen la mateixa convenció. Les coordenades geogràfiques permeten conèixer la ubicació exacta, però fora bo per a aquests camps i altres intentar que la introducció de les dades segueixi sempre una nomenclatura.

- Respecte a la tipologia, el "Sector temàtic", cal esmentar dos aspectes. Primer, cal fer feina per tal que dues entitats similars no es cataloguin d'una forma diferent. Hem trobat dos casos comuns en aquest estudi. D'una banda, les entitats que fan referència en el nom a col·lectius d'immigrants s'han catalogat com a "Immigració" en alguns casos i "Culturals" en d'altres. Segon, moltes federacions s'han catalogat per l'eix temàtic en què treballen i no com a "Entitats de segon grau". En aquest sentit, caldrà especificar que "Entitats de segon grau" només és un camp per a les entitats que no treballen en diversos camps temàtics.

- I tercer, tot i que sembla que les entitats ho han entès així, cal vigilar que el primer camp que omplen, "Sector temàtic 1", registri l'activitat principal en la qual actuen. És difícil treballar amb més d'un sector temàtic en l'anàlisi, atesa la gran quantitat de possibilitats que es poden donar amb 24 categories possibles. Per tant, esdevé clau tenir ben definit el primer sector temàtic per a estudis futurs. No obstant això, en alguns casos sí que es podria treballar amb dos sectors temàtics.

- Els camps d'adreces electròniques, telèfons i URL poden ser els més difícils de copsar com un bon reflex de la realitat si les entitats no han volgut donar o no s'han esforçat a emplenar tots els camps que podien emplenar. El fet de tenir el 20% de les entitats sense cap tipus de connectivitat pot ser una indicació tant de la poca fiabilitat d'aquests camps com del fet que hi ha entitats que no estan actives.

5.2. Possibles dades que es poden incloure en el Fitxer i en la recerca futura

- Seria interessant, tot i que complicat, intentar que les entitats completessin algun camp en el registre que servís com a **indicador per conèixer la importància relativa de les entitats**. De moment, el nombre de persones sòcies és un camp que han emplenat la majoria d'entitats. Estudiar la distribució geogràfica i per tipologia ponderant cada entitat per igual limita molt poder-se aproximar a la realitat del teixit associatiu de la ciutat. Així, es podria intentar que les entitats registressin alguna característica important, com ara el nombre de persones sòcies (un camp que ja és present, però que no sempre s'omple) o alguna pregunta sobre la freqüència de les reunions, les activitats que s'han fet en el darrer any o la mitjana de persones que assisteixen a les assemblees anuals.
- Per a estudis futurs es podria vincular la tipologia d'una entitat del Fitxer amb el **programa amb el qual han catalogat una subvenció ordinària que han demanat** (com "Desigualtats laborals", "Promoció de la salut", "Violència vers les dones", "Promoció de la infància", "Cultura popular", etcètera). Intentar vincular la tipologia i els programes de subvencions ens pot servir per mesurar l'enfocament que tenen les entitats dins de cada tipologia a través dels anys i comprovar si els programes de les subvencions que sol·liciten es correspon amb la tipologia que registren.
- Incloure l'**any de fundació** de les entitats també serviria per poder estudiar millor la realitat del teixit associatiu de cada barri, així com per veure'n l'evolució a través dels anys. Mesurar el grau de supervivència de les entitats segons el barri on s'ubiquen i les seves característiques ens pot servir per a una anàlisi que ens ajudi a aproximar-nos a les "fórmules d'èxit" que fan que les entitats puguin continuar duent a terme la seva activitat.
- Com explica l'informe del Panoràmic, també es podria intentar **distingir entre les entitats que tenen un enfocament local i les que no** i així poder fer una anàlisi que aprofundeixi en les entitats que més s'aproximen a allò que es considera la perspectiva d'acció comunitària.
- **Per a aquest estudi no hem utilitzat el camp del Fitxer sobre si les entitats són de primer o segon grau.** Atès que aquest és un camp que han emplenat una gran part de les entitats, pot ser interessant explotar-lo.
- Una limitació important de l'estudi ha sigut la **utilització només de les subvencions de convocatòria ordinària** atorgades per l'Ajuntament, que representen una part minoritària de les subvencions que les entitats del Fitxer poden arribar a percebre. Incloure, en l'estudi de les dades, les subvencions de convocatòria extraordinària i específica de l'Ajuntament, així com altres dades d'ajudes atorgades per altres administracions, com la Diputació, la Generalitat o l'Estat, pot servir per il·lustrar la **relació del finançament públic amb el teixit associatiu i la participació ciutadana**. Entendre l'efecte que tenen les subvencions o els factors que les atrauen és clau per a la política pública. A més, en conèixer la distribució geogràfica i per tipologia de les subvencions es podrien aplicar **mesures correctores** que ajudessin a millorar el finançament públic en aspectes **d'equitat i d'eficiència**.
- En termes d'equitat, es podria augmentar la vigilància per evitar concentrar massa subvencions en uns indrets i penalitzar zones on manquen les oportunitats, la logística i el teixit associatiu per poder arribar a obtenir finançament. En termes d'eficiència, es podria optimitzar el finançament per a les zones o les tipologies on hi ha més probabilitats que els projectes puguin ajudar el teixit associatiu a incrementar la participació i ser econòmicament viables mitjançant recursos propis.

- En l'**Enquesta de participació ciutadana i associacionisme**, en la pregunta 20, sobre el tipus d'associació a la qual es pertany, es podria preguntar per les mateixes categories que trobem en el Fitxer d'entitats.
- En l'**Enquesta de serveis municipals** potser s'hauria d'intentar fer una pregunta que servís per entendre què considera la persona enquestada que és el seu barri, quan se li pregunta per les activitats o la participació que fa dins el barri. Entendre les nocions diferents que tenen les persones enquestades d'allò que denominen barri pot no només ajudar a veure millor la correspondència entre densitat associativa i participació dins dels límits administratius dels barris, sinó també obrir el debat sobre les diferències territorials a Barcelona del que es considera un barri.

5.3. Mètodes possibles de recerca futura

- Pensem que hi ha dues maneres en què es poden utilitzar les dades emprades en aquest estudi (incloent-hi algunes de les millors comentades més amunt) per a anàlisis futures, més enllà del seu ús com a eina descriptiva.
- D'una banda, es poden fer estudis de cas, escollint els barris o les zones que més interessin per presentar característiques que els fan destacar per sobre d'altres llocs. Per exemple, estudiar els casos de Ciutat Vella, la Vila de Gràcia, Sants, Sant Andreu o el Poblenou en contraposició amb barris amb menys densitat associativa pot servir per entendre les raons de l'alta densitat dels primers casos. Aquest mètode permetria tenir en compte aspectes qualitius de cada barri i reconèixer les idiosincràsies i els "esperits" propis de cada barri, així com diferenciar els aspectes on la política pública té capacitat d'acció i els aspectes on no. Un altre benefici d'aquest mètode és poder sortir de la unitat territorial de barri per explorar zones de densitat associativa on interacciona més d'un barri, com és el cas dels barris de les Roquetes, Verdum, la Trinitat Nova i la Prosperitat. La limitació principal seria establir estadísticament el valor d'unes variables per explicar-ne unes altres.
- De l'altra banda, es podria fer un estudi **economètric** que agafés els barris com a unitat d'anàlisi i integrés totes les variables (participació, pes de les entitats per tipologia, o subvencions, per exemple) en un únic conjunt de dades. D'aquesta manera, es podrien analitzar les dades a través de mètodes estadístics que permetessin distingir els factors que fan que un barri tingui més densitat associativa, rebi més subvencions o tingui més participació (segons de la variable independent que s'esculli). Si bé seria difícil establir relacions causals, ens podríem aproximar a trobar la significança estadística de cada variable sobre el seu valor explicatiu en la variància d'altres variables. El problema principal amb aquest mètode és el nombre limitat de barris disponibles (73), que restringeix la mostra. Però no és possible fer una divisió en unitats més petites o en zones que no segueixin la divisió territorial de l'Ajuntament, com es podria fer en l'estudi de cas.

